

Európában

miért tartják mindenütt a

DIANA-SZAPPANT

a szappanok királyának?

1. Mert a Diana-szappan minden tekintetben és minden családban megállja helyét.
2. Mert a Diana-szappan tartalmazza a legdrágább alkatrészeket: tiszta, sűrű epét, mézet és legfinomabb lanolint.
3. Mert úgy a francziák, mint az angolok által el van ismerve a Diana-szappan a legfinomabb és legbájosabb illatu toilette-szappannak.
4. Mert a Diana-szappant urak és hölgyek nemcsak elsőrendű bőrápoló szappannak ismerik, hanem el van ismerve mint a legártalmatlanabb szépítő toilette-szappan.
5. Mert minden gondos anya gyermekeit csak Diana-szappannal mosdatja és fürdeti, tudatában annak, hogy a Diana-szappan epét, mézet és lanolint tartalmaz nagy mennyiségben.
6. Mert csak a Diana-szappanról győződtek meg a hölgyek és urak, hogy az arczról lemossa az összes pattanást és a nedves, izzadt bőrből származó mitesszert.
7. Mert csak a Diana-szappan óvja meg az urakat attól, hogy a carbunculus és furunculus ne képződjenek egy-két lemosás által.
8. Mert a Diana-szappan és Diana-crém 8 nap alatt lemossa az összes tavaszi szeplőt az arczról és kézről.

Tisztelt uram! Egész meséket beszélnek családomban az Ön Diana-crém és szappanja csodás hatásáról a szeplők és pattanások lemosására. Kérek én is egy Diana-crém és két Diana-szappant. Ha nálam is úgy beválnak, mint a többieké, úgy nagy reklámot csinálók Önnek. A küldeményt várom azonnal, utánvétellel.
London, 1909 január 8.

Udvözléssel Charles Siemonds.

Tisztelt gyógyszerész ur! Kérek egy Diana-crém és egy Diana-szappant, de csak abban az esetben, ha tavaszi szeplőmet elvenzhetem tőle. Bár mindnek arca és keze tele volt nagy sárgás szeplőkkel a tőle hallottam, hogy a Diana-crém és szappantól mit el. Utánvét mellett várom a szépítőszereket.
Páris, 1909 január 22.

Teljes tisztelettel Louise Riche.

Tisztelt gyógyszerész ur! Kérek sógorom és édes anyám részére három Diana-szappant és egy Diana fehér pudert. Alattól jobban szappant és pudert nem létezik a Dianánál. Legálább azt állítja, a ki használja.
Berlin, 1908 december 10.

Tisztelettel H. H.-né, mérnök neje.

- Egy üvegtégely Diana-crém (nappali és éjjeli használatra) 1 kor. 50 f.**
Egy üvegtégely Diana-crém (csak éjjeli használatra) 1 kor. 50 f.
Egy nagy darab Diana-szappan 1 kor. 50 f.
Egy nagy doboz Diana-puder szarvasbőrrel együtt (fehér, rózsaszín vagy sárga színben) 1 kor. 50 f.

Kapható egész Európában a gyógyszertárakban, drogériákban és parfümériákban. Aki nem tudja saját helységében beszerezni, az rendelje meg a központból:

ERÉNYI BÉLA gyógyszerész
 Budapest, Károly-körút 5. sz.

(A legkisebb megrendelés is forduló postával utánvétellel eszkozültetik.)

4. SZ. 1910. (57. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN.

BUDAPEST, JANUÁR 23.

Szerkesztési iroda: IV. Reáltanoda-utca 5.
 Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám ára 40 fillér.

Előfizetési feltételek: Egész évre — 16 korona. Félévre — 8 korona. Negyedévre — 4 korona.

A «Világkrónika»-val negyedévenként 80 fillérrel több.

Külföldi előfizetésekre a postailag meghatározott viteldíj is eszolandó.

KUPECZKY CSALÁDJÁ.

Kupeczky János festménye.

KUPECZKY JÁNOS festészetére és családjára vonatkozó rendkívül érdekes kép került szemem elé, mely a művészt, feleségét és kis fiát ábrázolja. Mikor Kupeczky János 1740-ben Nürnbergben meghalt, a hagyatékában volt egy ilyen családi kép, mely azonban az idők folyamán eltűnt. A jelenleg bemutatott kép a bécsi időből származik, s közléről meg lehet állapítani, mikor készült.

Kupeczky János, mint fiatal művész 22 évig volt Olaszországban, s ez időből a legtöbbet Rómában töltötte. Hazafelé készült, midőn 1709-ben Velencében érte Liechtenstein Ádám herceg értesítése, ki a művészt Bécsbe szólította. Kupeczky sietett a meghívásnak eleget tenni, s midőn a bécsi viszonyokba kissé belemelegedett, s meghallotta, hogy régi mestere és tanítója, Klaus már meghalt, felkereste annak árva maradt leányát, kit még mint kis gyermeket ismert, s kiről azt az értesítést vette, hogy a nyomorral küzd. A leányt pénzbeli segéllyel látta el, s minthogy Klaus Zsuzsanna szépsége nem volt reá hatás nélkül, feleségül vette.

Ebből a házasságból született fia: Kupeczky Kristóf János Frigyes, ki a nürnbergi anyakönyvi kivonat szerint ott halt meg 1733 november 10-én. Mikor fia meghalt, tizenhét éves volt. A festményen látható gyermek körülbelül 1½—2 éves lehet, tehát a kép 1748-ban készült, kilencz évvel később, mint Kupeczky János Bécsben letelepedett. Ekkor Kupeczky, ki 1667-ben született Bazinban, ötvenéves volt. A házassága akkor még felleltelen lehetett. Csak később változott meg a helyzet. A protestánsokat akkoriban Ausztriában még csak türték, s Kupeczky is csak annak köszönhetette, hogy az üldözésektől megszabadult, mivel az udvarnál nagy kegyben állott személye, becsülésben a művészete. A bécsi protestánsok leginkább a dán követtség papjánál, Schlickeisen Efraimnál, hallgatták a miséket, végezték az egyházi szertartásokat. Az akkor még esinos Kupeczkyné, ki könnyűvérű asszony hírében állott, ezzel a pappal lépett szerelmi viszonyba, — mely még akkor is tartott, mikor Kupeczky János Nürnbergbe költözött. Az asszony ugyanis kérte a művészt, hogy fia nevelése végett Schlickeisenet hívják

meg Bécsből, ki ottani állásáról lemondott s végleg Kupeczkyékhez költözött Nürnbergbe, sőt Kupeczkynek 1740-ben bekövetkezett halála után egy évre, 1741-ben, Zsuzsanna asszonyt feleségül is vette. Schlickeisen meghalt 1747-ben, az özvegy pedig 1753-ban Nürnbergben.

A családi boldogság korából származó képen jobbról Kupeczky János látható barna kabátban, lehajtott fehér inggallérral, hosszú barna

hajjal, fején barna prémmelegszegélyezett kék bársony sapkával. Jobbját a szék támlájára teszi, balja a festő-paletta tartja. Balról az asszony ül piros ruhában, erősen dekolletálva, kék szemekkel, barna hajjal, fején sárga himzésű kék fejdíszszel. Köztük az anya ölen látható a kis fiú hasított ujjú lila ruhában, kék szemekkel, fején fehér szegélyű sárga főkötővel, mely felett zöld bársony sapka van.

KUPECZKY JÁNOS FESTMÉNYE CSALÁDJÁRÓL.

A gyönyörű festmény, melyet Nemes Marcell kir. tanácsos, az ismert műbarát talált a külföldön és hozott haza, Kupeczky János legértékesebb festményeinek egyike, mivel a képen festészet még mindig nem állapodott meg, még mindig küzd a különféle befolyásokkal.

A nő képe, a hús lágy tónusaival, kitűnő modellirozásával és a kezek finomságával még az olasz iskolára emlékeztet. Ismerek Kupeczky Jánostól egy női arcképet a müncheni régi képtárban, mely feladásban, technikában sok rokonságot mutat ezzel a női képpel. Kupeczky saját arcképe már a német iskola befolyása alatt készült. Formái keményebbek, vonásai erősebbek, s élnék ellentétben áll a női kép lágyágával. A kis fiú képe pedig határozottan hollandi befolyásra vezet vissza. Nemesnak az arc, de a ruhafestés technikája is egyenesen a németalföldi mesterekre utal.

Ezen a proceszszuson Kupeczky János tényleg keresztül ment. Bécsben nemcsak a császári képtár látta, de látta az osztrák főurakat is, kiknek palotájában megfordult, s volt alkalma ott a francia és a hollandi iskola különböző termékeivel megismerkedni. Hisz a bécsi császári képtárban levő saját arcképe határozottan Rembrandt befolyására vezethető vissza.

Kupeczky Jánosnak élete különböző idejéből van saját arcképe. De feleségének arcképe csak ez az egy ismeretes előttem. A fiának egy másik képét is ismerem. Ezt a képet 22 év előtt láttam Bécsben gróf Zichy Edmund tulajdonában, kinek halála után fia, gróf Zichy Jenő tulajdonába ment át. A kép röviddel a fiatal Kupeczky halála előtt készülhetett, mint egy 16-17 éves ifjút ábrázol derékig, felénk fordított jobb oldallal, s jobb hóna alatt mappát tart, melyet mindkét kezével fog. Hosszu, szőke haja a fülét eltakarja, fején széles karimájú puha kalap. A festmény szép, csinos fiút ábrázol nyílt, okos tekintettel, beszédes, okos szemekkel, magas, nyílt homlokkal. A fiatal Kupeczky halála alkalmából Füessli írja róla, hogy tudott latinul és görögül, jól játszott a zongorán, kitűnően rajzolt és festett s olyan jeles festőnek ígérkezett, mint a milyen az apja. A fiú éles felfogásával, szorgalmával és határozott tehetséggel sok örömet okozott az apjának. Feldúlt családi boldogságában talán a fia volt egyetlen büszkesége, boldogsága.

A Nemes Marcell kir. tanácsos által hazahozott Kupeczky-kép minden esetre jeles művészi alkotás, s a művész legjobb képei közé tartozik, s minden esetre érdem számba megy, hogy ezt a szép képet a külföldről hazahozta.

Dr. Nyári Sándor.

MÉG GYŐZ ERŐD...

Még győz erőd, a szent csejű, a büszke, — De tudod-e, mi sors vár, vakmerő? Hogy győzve csak mind közelebb kerülj te Bukásodhoz, — mert bűn ily nagy erő!

Hiába vagy erősebb száz erősnél, Csak addig voltál te az igazán, Míg titkolhattad, míg egyszer se győztél, Míg hitték: gyöngye léssz bármily tudán.

S győzhettél, míg csak az erősek ellen Nyílt mérkőzésben kellett küzdened; De tud meg: nem vagy már legyőzhetetlen, Mihelyt a gyöngék törnek ellened.

Irgy gyöngék, s nem nyíltszívű erősek Esküsznek immár ellened boszút S száz lesből, orvúl végre is legyőznek S ez az élet, az igazság, az út...

Telekes Béla.

ANTIK DALOK.

I. Küzdelemvágy.

Béke áldását nem esemeg, Isten! Béke keblemben sose rakja fészékét! Addig éjtek, míg vihar ostromolja S küzdelem árja!

Szenvedély, ellenfele nyugalomnak! Rád írtam telt poharam nedűjét. Öntsd szívembe lángodat és sebezzen Tőre kinodnak!

Vértanuként szenvedem el keservem, Oh, ez ért csak töltsd ki szívembe, kérlek, Hogy ennsimromra borulva, élő Holtra ne váljak!

Égbe nyúló bércz tetején csapongó Bátor sas vággyal teli büszke lelkem. Völgy homályát gyűlöli; lángra gyujtó Mennykővet áhít.

Küzdelem nélkül van-e üdv e földön? A nyugvás kétségbeesésbe kerget. Mit bánom, mért közdök? Elég nekem, ha Vész hada környez.

II. A tó.

Fényben úszik a tó, napugarak raja, Tündöklő aranyat hint tükörére le, Nyári pompa varázsa Árad rajta vakítva szét.

És nem sejtí kisésem, hogy síri eszűdés éj Gyászfelhője borong mélyen a víz alatt, Hogy ez éji sötétet Egy sugár se deríti föl.

Ámde eljön a tél s ime, a játszai hab Fagytól dermedező jégtömegül hever S átlátszó lepelén át Rejtett mélyibe lát a szem...

Oh, hány arc veti ránk tündöklőn, vigan Azt a röpke gyönyört, melytől a lét ragyog, Míg a szívben örök bú, Hajnalnélküli éj borong.

És nem sejtí kisésem, hogy e vidám mosoly Állok leple alatt mennyi sebet takar, Mit hajh! éveken által Hord zárt mélyiben a kebel.

Ámde eljön a percz, melyben a zord halál Dermesztó lehelvi járja a szívet át, Ráfagyasztva az arczra Sok titkolt sebe kinjait.

Szabados Ede.

AZ ÚJ PANNONHALMI FŐPÁT.

A legérgebb magyar szerzet, a pannonhalmi Szent Benedek-rend káptalanja most választott utódot az októberben elhunyt főpát, Fehér Ipoly örökébe. A király e hó 14-én döntött a választó káptalan fölterjesztése ügyében s a nagy többséggel első helyre jelölt dr. Hajdu Tibor főmonostori perjel és főiskolai igazgatót nevezte ki.

A rend maga alkotmányos királyságunkkal úgyszólván egyidős lévén, alapításától kezdve össze van forrva egyházi és nemzeti életünkkel. Huszonöt plébániája és hat gimnáziuma van; amazok felszáz ezer hivat részesítenek vallási gondozásban, ezek évenként kétezer tanuló nevelnek a magyar kultúrának. A modern gazdálkodás minden eszközével felszerelt gazdaságaival a rend a nemzeti vagyonosodásnak és közgazdaságnak is jelentékeny tényezője. Természetes tehát, hogy az új főpát kinevezése nemcsak a rendet s vele a katolikus egyházat, hanem az egész művelt magyarságot érdekli. Annnyival inkább, mivel a rend történetének tanulságai, — egyúttal az egész magyarságnak hagyományai. És e hagyományok keresztény állammá fejlődésünknek lelegején kezdődnek.

Alig hogy Géza fejedelem megalapozta a független magyar államot, 996-ban a Szent Márton tiszteletére már Nagy Károly császártól épített kápolna helyébe az ország első monostorát emelte Pannonhalmán, melynek tövében a hagyomány szerint Szent Márton — később toursi püspök — született. A munkát

Szent István, első királyunk fejezte be 1001-ben s oly szabadságot engedélyezett a rendnek, a minőt a Casino-hegyi Szent Benedek monostora élvez. A Szent király nagylelkűségét a rend iparkodott meg is érdemelni. Alig hogy első apátja, Anasztáz, a krónikák nyelvén Aseric, Ascherik, Asztrik — később kalocsai érsek, — első királyunknak fejére teszi a koronát s az apostol-király keresztény társadalmat szervez az addig pogány világból, már felvirágozik az apátság iskolája. Bár 1047-ben a pogányság lázadása feldúlta, szerzeteseit jórészt felkoncolta, I. Endrétől helyreállítva százkilenczven éven át úgyszólván egyetlen főiskolának, a hova magasabb képzettséget szerezni szerelik a magyar főurak és birtokos nemesség ifjúsága.

A rend tagjai sokszor karddal is védelmezték a monostort. Uriás apát úgy megerősítette, hogy a tatárok sem tudtak rajta erőt venni. Mátyás király makacs és alattomos ellenfele, IV. Frigyes is hasztalan ostromolta. I. Ferdinánd 1529-ben birodalmi várrá szervezte, a török dúlaskor 1593-ig ellenállott a gyakori ostromoknak. Hasszán pasa vette végre be Alaj, palotai bég ötezer emberrel. Miksa főherceg azonban már 1597-ben visszafoglalta. III. Ferdinánd 1638-ban teljesen helyreállította a leeggett s délkeleti részben romokban heverő monostort, de az osztrák kongregációhoz csatolta. Száz éven át volt így az osztrák rend provinciája, míg végre a pragmatika sanctio évében királyi hála III. Károly visszaadta a magyar rendet a magyarságnak. II. József 1786 november 14-én a rendet eltörölte, kineveit lefoglalta; I. Ferenc azonban 1802-ben visszaállította, s munkáseiből a mi még megmenthető akadt, visszaadta. Ezóta lett a rend tanítórend. A főmonostor templomát a rend 1869—1876. években a híres soproni művészszel, Stornóval restauráltatta; a körfalak és bástyák a millénium évében kapták mai alakjukat.

A főpát méltóságát a rend alapítása ötszázadik évfordulójakor, 1506-ban kapta ki-tüntetésül *Tolnai Máté* apátsága alatt. X. Leo pápa 1514 június 1-én kelt *Regimini univ. Ecclae* bullájában aztán a magyar szent korona összes, már egyesült vagy valaha egyesítendő Szent Benedek rendi apátságainak főapátja címet adományozza neki. Ezek az apátságok ma a bakonybéli, dömölki, tihanyi s az osztrák gottwitzitől 1885-ben visszacsatolt zalavári. X. Leo óta van a főpát minden más egyházmegyétől független egyháztérülete, melyen ugyanolyan jogokat gyakorol, mint a püspökök.

A rend ma is igyekszik hűnek maradni az ősök hagyományaihoz s a magyar közoktatásban jelentékeny szerepet tölt be. A több mint 100,000 kötetes pannonhalmi központi könyvtáron kívül minden székháznak van külön gazdag könyvtára; az intézetek dúsan felszerelt természettudományi és fizikai szertárai, laboratoriumai, becses gyűjteményei is ennek a törekvésnek tanúságai. Számos kiváló munkása művelődésünknek került ki a rend tagjainak sorából.

A királyi kinevezés ezúttal is olyan rendtagot állított a szerzet élére, a kibem megvan a vallásos szellem mellett a nemzeti művelődés iránti lelkesedés is. Epen élete delelőjén áll; 1858-ban született a zalamegyei Pakod-on; 1874-ben lépett a rendbe, 1881-ben szentelték áldozópapá. Az insbrueki egyetemen végezte a teológiát, itt szerezte meg a teológiai doktori diplomát. Külön egy évet töltött még magasabb tanulmányokkal, huszonhárom éven át pedig a pannonhalmi főiskolán az egyházi jog, történelem és bölcselet professzora volt. Szeretettel méltó egyénisége, szerénysége emelte őt évtől azelőtt a főmonostor perjeli állásába s a főiskola igazgatói tisztjébe. Buzgó tagja a Szent István társulat irodalmi osztályának; a katolikus teológiai folyóiratok kiváló munkatársa.

A rend élén ő a hetvenötödik, a főpátok közt huszonegyedik, a 1639 óta megszokottatlan sorban a tizenhetedik. Eddigi pályafutása teljesen a rend kebelében folyt le, úgy tekinthető, mint készülődés mostani széles hatáskörű szerepére.

— 83 —

A KONT-ESET.

— Fantasztikus regény a XXI. századból. —

Iria Szemere György. (Folytatás.)

III.

Héderi Gábor grófnak az úkapja tiszteletére rendezett magnum áldomás után szerfölött nyugtalan volt az álma. Csupa macskával álmodott. Macska a párnáján, a gyomrán, a mellén, a levegőben, csupa sárgaszemű fekete macska mindenütt, és egy se fogta volna be a száját: keservesen nyivákkolt valamennyi. A macskák még csak nyivákkoltak, de hozzájuk szegődött egy impertinens képű gnóm is: egy hosszúszakállú, középos, földszagú manó és irtózatosan kicsúfolta a grófot. Ráült a mellére, lovagolást, vigyorgott és a következő szavakat intézte hozzája:

— Oh, te Isten lovacska, hát kellett ez neked! Lebolondítod úkapádat az égből, hogy mentené meg magyarok hazáját az eladófás veszélyétől és nem gondold meg, hogy egy Zsigmond király korabeli vértanúnak mekkorára nőhetnek az igényei 600 év alatt... Ma még csak egy hater forintos tükröt zúzott pozdorjával, de ki tudja, mit hoz a holnap, nem-e kerül az úkapácskád egy újabb passziója tizannyiba! Én már tudok is valamit, de nem szólok semmit, hadd ágaskodjék fel a hajdászála a rád váró meglepetésektől, a miért olyan telhetetlen voltál s egy lakóval megrövidített az eget... Oh, bolondos spiritiszták, — folytatta a gnóm, — mit strébereskedtek olyan eszevesztettül, mikor ugys megjön a ti időtök is?... Nem jó nagy urakkal egy tából cseresnyét enni, mondja a közmondás, nem bátorlós az eget megbolygatni, mondom én... Ha nem hiszed, majd meg fogod tanulni a magad kárán, ha elúszott a dominiumod... Gábor gróf felhorkant, majd jajgatni kezdett álmaiban, de felébredni még nem volt elég ereje. Csak szuszogott, nyögött és rugdalta a fekete macskákat, hogy a hideg verejték is kicsapzott a homlokán.

A gnóm tovább kineve.

— Ne tégy úgy, mintha haragudnál, Gábor, az ügye használ neked semmit. Inkább vágj vig képet és azon légy, hogy megoszszad a szellemidzés dicsőségét és terhet azokkal, a kik mestereid valának. Ha te beleharaptál, harapjanak bele a békba azok is. Nem sokat ér e dolog vigasztalásnak, mert ezzel még nem mented meg a dominiumodat, de legalább nem lész egyedül... De erre már lerúgta magáról a takarót Gábris.

— Rablók! — kiabálta, a hogy csak a torokán kifért. Szerencsére meghallotta a komornyikja és végkép felrázta az urat.

— Roszat méltóztatott álmodni, méltóságos uram? Gábris felnyitotta szemét.

— Hol vagyok?

— Otthon, — nyugtatta meg a komornyik.

A gróf bambán rámeredt.

— Te Móríc!

— Méltóztasson?

— Nem történt tegnap valami rendkívüli dolog?

Persze szerette volna már Gábris álomrá degradálni a tegnapi valót is, de a komornyikja legott zétoszlatta idevágó vakmerő reményeit.

— Hogyne, méltóságos gróf úr. A méltóságos öreg gróf, a méltóságos huszonhetedik öregapja, tegnap érkezett meg.

— Buah! — bődült el Gábris, de a másik pillanatban már megbánta a kegyelenséget. — Az ám, — javította ki a felbőblését, — a grosszikám megérkezett! — De nini, — kérdezte, tágranyitva szemét, — honnan tudod te azt?

— Hisz' itt alszik a szomszéd vendégszobában, — világosította fel Móríc. — Tecczik hallani a horkogását? A horkogás — magyarázta, — tüle van, a vonítás meg a horkogástul, nyilván azt hiszik a foxik, hogy valami oroszlan alszik a palotában és félnek.

— Bolond! — kárpálta a gróf, — azt kérdeztem, honnan tudod, hogy a huszonhetedik nagyapám a vendégem?

— Instállom, azt már az egész világ tudja. Tessen csak kinézni az ablakon! — Miért néztek ki az ablakon? — Tele van az utcza... — Mivel? — Pappal, cigánynyal, újságíróval és vénasszonynyal.

Gabi kiugrott az ágyából. — A terringésit, mit akarok velem?

— A papok — ismetelte Móríc — miséznek, az újságírók interjúholni akarnak, a vénasszonnyok protekciót kérnek, a cigányok meg lovat.

— Lovat? — kiáltott fel Gabi gróf, — megbolondultál?

Móríc nyaka közé húzta a fejét.

— Aszongyák, jár nekik a ló. Az öreg gróf úr azt ígerte nekik: azzal fizet a tegnapi mulatságot.

Gabi a hajába markolt.

— Az én lovammal?

— Azt hiszem, — vérté a komornyik, — mert az öreg gróf úr aligha hozott magával az égből tizenhat lovat!

— Tizenhatot?!... Miért épen tizenhatot?

— Annnyian vannak a cigányok.

Gabi visszamászott az ágyába és fejére húzta a paplant, hogy ne halljon.

De csakhamar rájött, hogy ezzel meg nem javulnak az állapotok. Lerúgta a takarót és ráívalt Maxira.

— Gazember! Mért nem kergetted el a cigányokat?

— Parancsára! — mondta a komornyik engedelmesen. — Megpróbálhatom.

Már a kilencsen volt a keze, midőn visszaszólította a gazdája.

— Megállj!

Ugyanis hirtelenében retentő félelem szállotta meg az úknoka szívet. Attól tartott, hogy ha nem váltja be az úkapája adott szavát, magára zúdítja nemcsak az ő, de az egek haragját is. Már pedig ő félt az ő úkapjától is, az egektől is.

— Megállj Móríc!

— Igenis értem.

— Alszik még a méltóságos úr?

— Igenis. Felköltösem?

— Azt meg ne próbáld, mert agyonüt... Móríc megcsóválta a fejét.

— Az égből jött, oszt' bántana?

— Az égből jött, — világosította fel a gazdája, elegikus hangon, — de úgy látszik, nem hozott onnan magával semmi újat; nyilván ott folytatja, a hol elhagyta, mikor meghalt, s mindent elfelejtett, a mi közlül esett. Oh, Móríc, Móríc, — sóhajtott fel a végén, — elszámítottam magamat.

— Mire méltóztatott számítani?

— Arra, hogy csak szellemek a szellemek, ha reinkarnálódnak is, és nem törnek hater forintos tükröket s nem fizetik más lovával a cigányt.

Móríc aggodalmas képet vágott.

— Hát mégis odaadjuk nekik a lovakat?

— Muszáj lesz, ha megígérte, — kesergett Gabi gróf. — Majd ha felébred, beszélék vele.

Alig ejtette ki az utolsó szót, homéri károkozás, bődületes sóhajok nesze hatolt be a szobába, majd meg éles, parancsoló szavak:

— Szolgák, csatlósok, hajdúk!..

Azaz ébredett Kont úr. Gábris elsápadt.

— Nosza csak, — biztatta Mórícot — eredi be hozzá.

— Nem üt agyon? — szepegett a komornyik.

— Ne okoskodjál, ha parancsolok.

Móríc reszkette bár, de engedelmességet.

Beosont a vértanú hálószobájába lábujjhegyen, mint művelt komornyikhoz illik. Gábor az aj-

DR. HAJDU TIBOR, AZ ÚJ PANNONHALMI FŐPÁT.

tóhoz szaladt és a kulcslyukhoz tapasztotta fülét.

— Ki vagy halandó? — hallatszott ki Kont úr harsány hangja... A komornyiké nem volt hallható.

— Micsoda láрма ez itt? — folytatta a vértanú a kérdézősködést.

A komornyik hangját megint elnyelték a szőnyegek. Kont úr folyton beszélt.

— A papokat meg kell traktálni — rendelkezett — feszítsék ki a sátrat és bort a tövibe... Söprőt a vénasszonnyok alá... ha sipitognak, a nyakuk közé... Zsurnaliszták? Azt nem tudom micsoda?... Újságíró? Tán írdeák, te számár!... Jól van, azoknak is adhatnak egy kis aludtjelet. Azonkívül ígérhetsz nekik koszorút is, ha jól fognak énekelni... A cigányok? Hát az mi?

Gróf Gábris majd rámszórt az ajtóra úgy félelt.

— A lantosok, vagy ígerezek, te tudatlan — folytatta Kont úr. — Természetes, hogy oda kell nekik adni a lovakat... Nincs annyi?... Aszmódias ördög, 172 falut hagytam én az utódaimra és négyezer jobbágyot!.. Úljön a kincsedző lóra, és dézsmáljon össze vagy hatvan lovat. A ki jobbágy ellenáll, az rövidítettessék meg egy fejjel.

Elég volt Gabi grófnak ennyi ahhoz, hogy az a rémitő perspektíva, a melyet előtte kedves úkapja megnyitott, végkép elvegye a látását. Homályos karikák cikláztak a szeme előtt, a lába megcsuklott, lecsúszott a földre. De szeretett volna még mélyebbre csúszni: a föld alá.

Am ez a vágya még ki se alakult egészen, midőn új ismerős hangokat hall vala az előcsarnokból:

— Felkelt már a méltóságos úr?

Kanut volt.

Gábris gróf összeszedte minden erejét, a fizikait és az erkölcsit is. Feltápaszkodott és mosolyt erőltetett a fogai közé. Ajtónt nyitott, hogy fogadja Kanutot.

— Te vagy az, Jenő? szivem? Isten hozott.

Kanut belépett és kezelt vele.

— Mit csinál az öreg úr? — kérdezte.

— Épen most ébredt fel, — válaszolt Gabi.

— No csak siessen, — jegyezte meg Kanut.

— Miért siessen?

Kanut lenézett a házigazdára.

LÚKÁS LÁSZLÓ PÉNZÜGYMINISZTER.

GRÓF KHUEN-HÉDERVÁRY KÁROLY MINISZTERELNÖK.

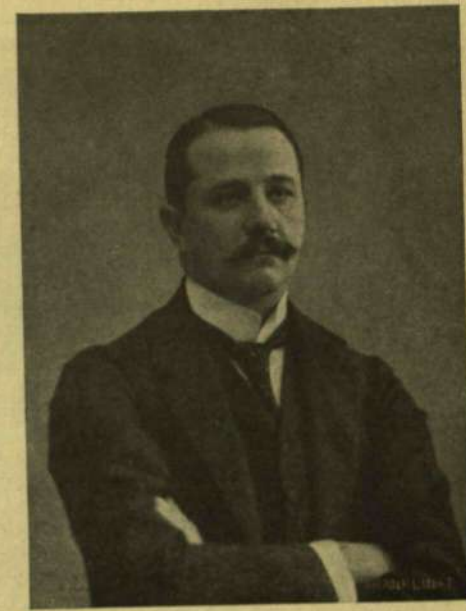
HAZAY SAMU HONVÉDELMI MINISZTER.

HIERONYMI KÁROLY KERESKEDELEMÜGYI MINISZTER.

SZÉKELY FERENCZ IGAZSÁGÜGYMINISZTER.

GRÓF SERÉNYI BÉLA FÖLDMŰVELÉSÜGYI MINISZTER.

AZ ÚJ KORMÁNY TAGJAI.

— Úgy látszik, elfelejtetted, hogy verekednie kell.
Ezt csakugyan elfelejtette az úkunoka.

— Hüha... kivel?
— Klimanóczyval... hisz te lettél volna az egyik segédje.

— Klimanóczyval?... Én?...
— Te, de miután a Bolgár kodex inkompatibilisnak tartja a segédi tisztviséggel a le- és felmenő vérokonságot, mást kértem fel helyetted...

— Azt okosan tetted, — hálálkodott Gábris. — És Klimanóczy?
— Az konyakot iszik és jeget eszik.

— Konyakot? Jeget? Miért?
— Mert biztosra veszi, hogy az úkapád kettő fogja hasítani, már nincs is egyéb ambíciója, mint hogy a döntő pillanatig meg tudjon állni a lábán. Arra kell neki a konyak és a jég.

— Szegény Muki!
Kanut vállalt vont.
— Úgy kell neki. Mit tolakodik praenobilis urak közé!...

— A párbeszédet a komornyik megjelenése szakította félbe.
— Nos? — támadt rá a gazdája.

— A méltóságos gróf úr mindjárt kijön.
— Jókedvű?
— Jó, csakhogy a lovak...

— Tudom, — szakította félbe Gábris. — Mi közöd neked a lovakhoz...
Notabene nem akarta, hogy kinevesse Kanut... Annak nem is lett volna rá ideje, mert ime beviharzott Kont úr.

— A Napisten süssön a fejekre!
Úgy látszik, ez valami pogány időkből felmaradt üdvözlés lehetett, nem minden szellem nélkül való pedig, mert tagadhatatlanul igen lényeges életfeltétel, hogy a nap az ember fejére süssön.

— Jó reggelt úkapa! — viszonzta a köszöntést az úkunoka.
— Szervusz, urambátyám! — így Kanut.

— Köszönöm gyerekek, de adjatok valamit ennem, — követelődött a vitéz.
Gábris gróf csengett. Kanut órájára nézett.

— Attól tartok, — mondta aztán, — nem lesz rá időd...
— Már mért ne lenne? — hurrogta le Kont vitéz.

— A párba idejét tíz órára tűztük ki, s most kilenc óra van.
Kont vitéz belevágott a levegőbe.

— Agyoncsapom én azt a czinegét reggeli után is. Addig hagy élvezze az életét.
— Csakhogy — magyarázta Kanut illő tisztelettel, — a mai párba jának törvényei vannak; a kitűzött időt nem szabad elmulasztanunk.

— Egye kánya, — mondta Kont úr, — akkor éhokra csapom agyon... Hanem, ha így áll a dolog, — tette hozzá, — siessünk fiúk, nyergeltessetek.

— Pardon, — oktatta Kanut mosolygva, —

de talán kocsin mennének... A városban már nem divat lovagolni...

Kont úgy tett, mint a ki egy szót sem ért a beszédből.

— A manóba, hisz kocsin nem lehet lándzsát törni, csak lóhátról!...

Kanut tarkójára nyomta kezét. Az bizony eszébe se jutott, holott gondolhatott volna rá, hogy Zsigmond király idejében nem a mai fegyvernemek voltak divatosak. No de hiszen most se késő Kont vitézt felvilágosítani. El fogja az találni a kardvívás fortélyát is.

— Bocsnát, urambátyám, — jegyezte meg szerényen, — nem dár dával és nem lóhátról fogunk viaskodni.

— Hát mivel és miről?
— Karddal és gyalog.
Kont vitéz karikára nyitotta szemét.

— Hallod-e fiú, tréfálsz velem?
— Ments Isten... Manapság a kard és a gyalogszer a divat...

— Hát ilyet még nem hallottam! — kiáltott fel Kont úr és őszinte (?) bámulatában az asztalra csapott... — A kardot még csak értem, de hogy magyar nemes gyalog viaskodjék!... Nohát ebből semmi se lesz. Ha elcsúfították a magyar vitézi tempót, a lelkeket rajta, de engem, Kont vitézt, nem kötelez a ti elfajlásotok. Ősi szokás szerint lóhátról fogok vívni, — pont!

— De — hebegte Gábris gróf, — szegény Klimanóczy talán lovagolni sem tud... aztán lehetetlen is a kivétel.

— Miért lehetetlen?
— A városban nem szabad és...
— Kinyargalunk a Rákos mezejére — vágott a szavába Kont.

— Hallatlan — motyogta szörnyű zavarában a szegény Gábris.
— Képtelenség! — tódította Kanut.

De csak egyet kellett Kontnak toppantania, a két úr legott beszűntette megjegyzéseit.

— Bocsnát úkapa! — hebegte Gabi.
— Csak reggelizzék meg urambátyám kényelmesen, — biztatta Kanut, — ugyanis elhalasztjuk a párba jét, mert előbb meg kell tárgyalnunk a kívánságát ellenfele segédeivel is...

E közben belépett a komornyik.
— Mit parancsol úkapa reggelire? — kérdezte Gábris, Móriczra mutatva.

— Mi van?
— Tej, vaj, kávé, tea, sült, kaviár, májpástétom!

— Elég! Ennek a felét sem ismerem. Adjatok mindenikből, majd válogatok...
Kanut elkészönt. Úkapa és úkunoka magára maradtak. Az előbbi kinézett az ablakon.

— Hallod-e, — kérdezte kisvártatva Gábris gróftól, — mit zsigoroz a sok ember az utcán?
Az ám! A népről meg is feledkezett Gábris gróf: a papokról, a zurnalisztákról, vénasszonyokról, cigányokról... Odaállott az úkapa mellé és meglátván a palotája körül tolongó

tömeget, lógatni kezdte a fejét, mint a porcelán kínai.

— Az ám, — motyogta — sok ember, sok...
— Sok — ütötte rá Kont vitéz, — de mit akarnak az utcán?... A csatlósok rég megparancsoltam, hogy meg kell traktálni a papokat. A vénasszonyokat meg sóprúre kell ültetni... Aztán — folytatta házsártoskodását, — mért nem énekel az iródeák és miért nem játszik a kobzos meg a kürtös? Hol a sátor? A bor? A lovak?... Hát így teljesítik a parancsomat?

Gábrisnak jó egy félóra kinjába került, míg megértette az úkapijával, hogy valamennyi kívánságát lehetetlen teljesítenie. A lovakat, ha muszáj, odaadhatja a cigányoknak, de a papok el se fogadják a sátor alatti traktát, az iródiákok csak kíváncsiságból vannak itt, valamint a vénasszonyok is csak a ruhája szegélyt kívánják megcsókolni, hogy ezen a réven hamarabb az égbe jussanak...

— Hüüm, hüüm, — hümmögött Kont vitéz, — hát hiszen megértem én azt, hogy nagy felfordulást csinált az én földrajzvetelem híre, nem is csúfolok érte senkit, hanem ha minden kíváncsi ember meg akar engem nézni, akkor egyebet se csináljak reggeltől estig, mint hogy mutogassam magamat. Már pedig nem azért szállottam én le a földre, hanem a hont megmenteni.

Gábrisnak többé-kevésbé még mindig lógott a feje.

— Hiszen igen, — mondotta, — gondoltam én arra, hogy miattad állandó ostromállapot alatt lesz a palotám és környéke, ha ki nem találunk valamit... De mit gondoljunk ki?

— Az csak egyszerű, — vélte Kont vitéz — emeltesz hat öles bástyákat a palota körül, a lőréseken át majd leágyúzzuk a kíváncsi hadat.

Gabi gróf két kézre fogta a fejét és megringgatta, mint a síró gyereket.

— Lehetetlen, úkapa. Az utca nem az enyém... Manapság kiki oda állhat, a hová akar...

— Törvény ez, vagy mi? — érdeklődött Kont úr!

— Az, — világosította fel unokája, — a szabadságjogokat biztosító törvény.

— Akkor — látta be a vitéz, — azt tisztelni kell, akármilyen bolond is. Egyebet kell kitálatni.

— Hisz, hisz, — motyogta Gabi tanácsalánul.

— Bizd rám a dolgot, — vigasztalta az úkapa, — kardot a czombomra, beszélni fogok a csöcselékkel.

— Kardot?... Beszélni?...
— Nos?

— Inkább behivatom — ajánkozott Gabi, — a cső... a dicső népet, — ma a csöcseléknek dicső népe, — behivatom a népet az ebédőterembe: ott mondd meg nekik a magadét.

— Azt se bánom, — egyezett bele Kont, —

ha nem félsz a gubaszagtól. Hanem előbb befölöstökömözök...

És ezt meg is tevő Kont vitéz alaposan. Megevett egy fél sonkát, egy kiló májpástétomot és megivott rá vagy négy eszébe rumot teával.

— No, — mondta aztán kedves ivadéknak, — most már meg vagyok békélve magammal. Első csatára hagy jöjjenek a papok...

A papok, számszerint negyvenen, beléptek a tágas ebédőterembe. Létaniát kántált és tömjénezett valamennyi. El voltak látva az ördögüzéshez szükséges mindenféle szerszámmal. Mert természetesen, hogy az ördög művének tartották a Kont földrezállását. Vagy svindlinek. Akármilyen volt is, nagy csorbát ütött a szent hiten. Egy ember, a ki nem tartotta be az ítéletnapot, a vallást, a bibliát... Ha így folytatódik, becsukhatják apránként az összes búcsujáró templomokat, a kolostorokat, sőt a paplakokat is.

Egy öreg ferenczrendi-barát (ősidők óta a legbátrabb fajta szerzetes) vezette a deputációt.

— Apaga satanas! — kezdte meg a ceremóniát, és dacosan a Kont szemébe mélyesztette tekintetét. Nyilván meg akarta őt félemlíteni fanatikus hite erejével... De a levegőbe vágott a kis öreg. Irizatosan lefőzte Kont vitéz. Kisült, hogy ő kegyelme meg a ferenczrendi-barátnál is alázatosabb keresztény vala.

— Apaga, apaga! — segített a papoknak ördögöt űzni. — Majd alázatosan meghajította fejét és egy hangos csókot czuppantott a reverendissime kezére.

(Folytatása következik.)

TULTENG-E NÁLUNK A POLITIKA?

Újabb időben többször felmerült a panasz, hogy a politika túlsok időnkét veszi igénybe, s túlságosan lekötő érdeklődésünket, — még pedig a tudomány, az irodalom és a művészet rovására. A kérdés oly fontos és oly érdekes, hogy szolgálatot véltünk tenni a közérdeknek, ha nyilatkozásra bírjuk közéletünknek néhány jelesét. Voltak oly kegyesek eleget tenni kérésünknek.

A kérdések, melyeket hozzájuk intéztünk, ezek:

1. Nem foglal-e el a napi politika a nagyközönség érdeklődésében ma már túlságosan helyet?

2. Nem volna-e üdvös, ha az időszaki sajtó irodalmi, művészeti, stb. kérdéseknek nagyobb figyelmet szentelne, s mi módon valósítható ez meg?

Íme válaszaik:

Ad 1. Meddő a kérdés, meddő rá a legszemélyesebb és legkimerítőbb felelet. A közönség az iránt érdeklődik, a mit érdekesnek tart s ebből a tulajdonságából kibeszélni vagy kiokoskodni nem lehet. Kellőleg nem iskolázott, iródmilag és öntudatában nem fegyelmezett közönség szokott ily egyszólamú áldozata lenni. Izlésében, ítéletében, tudásában s szellemi szükségében jól kinevelt nemzedékek védve vannak ez ellen, de teljesen megvédve a gyarló emberiség nincsen.

Ad 2. Az időszaki sajtó a közönség érdeklődéséből él, tehát arra természetesen spekulál is. Hiába próbál más irányt, vagy száll épen-séggel közönségével szembe: nem lesz, a ki tartsa, nem lesz, a ki olvassa. A kettőnek: sajtónak és közönségnek karöltve kell mennie, együtt, egymáson kell fejlődnie. Együtt élnek gyermekkorukat, együtt süheder, együtt férfikorukat. Ha nem így van, nem értik meg egymást s nem használnak egymásnak. Ha az egész közönségnek csak egy feje volna, hogy beszélni lehetne vele, pofon is lehetne ütni, akkor meglehetne próbálni a dolgot. Ez áll a sajtóra is, a mely nem egy észjárás szerint, nem egy érdek szerint indul. Türelem, jó iskolák, egészséges és értelmes társadalom és becsületes, okos kormányzás segít mindenen.

Rákosi Jenő.

művészet, irodalom, gazdaság, szociális élet iránt akar érdeklődést kelteni, ha a képviselőház tárgyalásainak és a képviselők jövésének szavával elnyomhat minden egyéb hangot. Ne adjunk mi utasítást a sajtónak, ismeri az ügyis, maga hatalmát. Mihelyt irányítói jónak látják, hogy új irányba tereljék a közvéleményt, — és ennek már nem lehet messze az ideje, — meg fogják találni rá az utat és módot. Minden könnyű, a mit akarunk.

Molnár Viktor
államtitkár.

En bizony már 30 éve óta nagy szomorúsággal látom, hogy nálunk a politika a szellemi életet elnyeli. Tapasztalatomat először a múlt század 40-es éveit irodalmi életének ismeretéből merítem, mikor a toll emberét nálunk sokkal jobban megbecsülték. Anyagi élete is sokkal jobb volt akkor, mint jelenleg. Tapasztalom azon kívül ezen hanyatlást még — nemzetközi író létem miatt, — akkor is, ha más országokra tekintek, hol bizony az irodalom, tudomány és művészet nem oly mostoha viszonyok közt él, mint nálunk. Ez a külföldiség fennáll és okát nem nehéz felfedezni. Először is szembetűnik a mi szokatlan és rendkívüli politikai helyzetünk, mely szokatlan és rendkívüli erőmegfeszítést kíván. A magyar nemzet, — sajnálattal mondom, — néhány századdal később ébredt, mint a többi Európa, azon tudatra, hogy politikai állam helyett nemzeti államot alkoss. Ezen késő ébredés mintegy magával hozza a rendkívüli erőfeszítést és minthogy a nemzet kicsi, nem egykönnyen akadnak munkások politikai és tudományos életre.

Ezen kívül tekintetbe veendő, hogy az emberek között a jövedelmezőbb életpályák felé fordulnak, a mit nálunk az irodalomról nem lehet elmondani. Tekintetbe kell venni nyelvünk helyzetét is. A ki magyarul ír, kizárólag egy kis nemzet számára ír, a mely nem tudja íróit kellőleg díjazni. Itt van azonkívül az idegen nyelvű munkák óriási konkurencziája. Az anyagi díjazás mellett az emberek szellemi elismerés után is vágyanak. Ez nálunk szintén nem lehet oly nagy, mint külföldön.

Azért, mindezeket összegezve, azt hiszem, hogy a szellemi munka csak akkor fog becsültre szert tenni, csak akkor fog anyagi és szellemi tekintetben jövedelmezővé válni, ha politikai életünk rendezve lesz. Ha majd a nemzetnek nem kell folyton életéért küzdenie, hanem politikai élete legalább is oly rendez mederben fog folyni, mint másutt. Persze, ez nem egyhamar várható, mert a kedélyek nálunk itthon nagyon ingerültek s oly vágyaktól vannak telítve, melyeket a jelenlegi viszonyok közt nem egykönnyen lehet kielégíteni. Szerény véleményem szerint a magyar csak akkor fog boldogulni, ha szakadatlan közigazgatás helyett inkább anyagi és szellemi

HÁZAK, MELYEKBEN NÉGY EGYSZOBÁS LAKÁS VAN.

jólét elérésére törekszik. Gazdag nemzet könyvebben elérheti politikai célját, mint szegény. Ezt kellene a mi politikusainknak szívükre venni és megszüntetni azt az állapotot, hogy minden boldog-boldogtalan néhány nap alatt hirre tudjon vergődni. A magyar nemzet jövőjének épen történelmi multjából ítélve, legjobbat lehet jövedőlnünk, mert egy nemzet mely több, mint 1000 év óta az uralkodó szerepét viszi, mely történelmi multat és irodalmat teremtett, azt egyhamar a föld színéről eltörölni nem lehet. Az átalakulás lassan fog létre jönni, de csak úgy, ha nem valami ábrándos, hanem szilárd talajon épül fel.

Vámbéry Armin.

A tisztelt Szerkesztőség szíves volt fölszólítani, nyilatkoznám én is annak a vitának a tárgyáról, mely a Schwarz Gusztáv tanár úrnak az «Az Ujság»-ban közlött s méltó figyelmet keltett cikke nyomán indult meg a napi sajtó politikai és egyéb tartalmának aránya fölött.

Készséggel felelve meg e fölhívásnak, mindenekelőtt megállapítani szeretném azt a tényt, hogy a napi sajtó nálunk egyáltalán a túltengés stádiumába jutott; sem a külfölddel való összehasonlítás, sem a többi irodalmunkkal s műveltségi állapotainkkal való összemérés nem szolgáltatja igazolását a napi sajtó organumainak számában és terjedelmében mutatkozó roppant bőségnek. Ennek pedig veszélyes és

káros következményei vannak. Elnyomja a könyvektől amúgy is idegenkedő magyar közönséget minden egyéb olvasmánytól; túlsok

irodalom is létezik. Mindössze egy-két lapunk ad rendszeresebb irodalmi szemlét; de általános szabály, hogy ha egyszer beáll a «hely szűke», az irodalomnak és tudományoknak kell első sorban kiszorulnia. A művészet is többnyire nagyon egyoldalú és hiányos méltatást talál; például nincsen semmi arány a színművészet és színi irodalom s a többi művészetek és irodalom ismertetése között. Magam is tisztelője vagyok a józan sportnak, de megvallo, azt az aránytalanságot sem tartom indokoltnak, mely a sportélet és a szellemi élet tárgyalása között mutatkozik.

Minden sajtóvállalat üzlet is lévén, számolnia kell a közönség hajlamaival, sőt gyöngeivel is; ezt el kell ismerni. De a kik oly gyakran — joggal — hirdetik a sajtó magas szociális hivatását, szabadságának, hatalmának becét, azoktól elvárhatjuk, hogy a sajtó munkásságában az üzleti szempontok mellett, magasabb tekinteteknek is helyt adjanak.

Berzeviczy Albert.

Dicsérem a szerkesztőséget, hogy a kitzűtt kérdések tárgyalására tért nyit. A sajtó ritkán tart maga elé tükröt. Pedig az én hitem szerint a sajtó világszerte nagy forrongásban, átalakulásban, ha úgy tetszik — válságban van. Egyfelől a közönség fokozódott igénye a sajtó iránt, mely már a kötetekre menő karácsonyi, husvétii számokat, naptárakat, regényköteteket, szerkesztőségek által előzetőknek rendezett hangversenyeket, felolvasásokat ered-

HÁROM ÉS KÉTSZOBÁS LAKÁSOKBÓL ÁLLÓ HÁZ.

A KISPESTI ÁLLAMI MUNKÁSHÁZ TELEP.

ményezi, másfelől a szertelen és néha nem is egészen tisztességes verseny, mely a háborzongató hazugságok, rágalmak, családi titkok és pikantériák fertőjében vesz el, oly jelenségek, melyek a komoly sajtó férfainak és kiadóinak világszerte gondot okoznak.

A sajtó erkölcsi felelősségének sulya annál nagyobb, mert hiába minden «Beschwichungshofrath» féle okoskodás, nincs hatalom, mely társadalomra, művészetre, irodalomra, politikára nagyobb befolyást gyakorolna, mint a sajtó. Ezért legnagyobb szellemeinknek kellene időközönként a sajtó kritikájával teljes tárgyilagosan foglalkozni, de magának a sajtónak sem szabad a saját kritikája elől elzárkózni.

Különösen óriási tényező nálunk a sajtó jövedelmének és roszban egyaránt. Itt a sajtó a nagy közönség műveltségének, mondjuk ki bátran, csaknem kizárólagos forrása.

Már csak ezért is a magyar sajtó kulturhivatásának hasznos betöltését ellenőrizni, azt nemes feladat teljesítésében elősegíteni elsőrendű feladat.

Nem is hiszem, hogy akadna gondolkodó magyar ember, ki számtalanszor ne forgatta volna agyában azt a kérdést, melyet a szerkesztőség feltesz, hogy nem foglal-e a napi politika túlságos helyet a nagyközönség érdek-

KÉTSZOBÁS LAKÁSOKBÓL ÁLLÓ HÁZ.

TORNÁZ RÉSZELET.

lődésében és vajjon épen ez a túlzás nem lohaszt-e le minden komolyabb érdeklődést a tudományos, művészeti és irodalmi kérdések iránt?

Különböztessünk. A magyar politikának vannak nagy állandó érdekei. Ezeket ébren tartani, ezek iránt az érdeklődést fokozni, megtanítani ezt a nemzetet saját igaz politikai erejének és ezen valódi erő tényezőinek felismerésére, utalni alkotmányos életünk és különösen parlamentáriszimusunk föltételeire, erőt, bátorságot lehelni abba a meg nem szűnő küzdelembe, melylyel állami létünk politikai alapjait csaknem nap-nap mellett kell kivívni; oly nagy arányú feladat, melyet háttérbe szorítani semmi más tekintet nem enged. Nem is ezt érti a szerkesztőség, nem is ezt értik az aggódó lelkek, midőn a politika minden mást fojtogató túltengésének nyomasztó sulya miatt panaszkodnak, hanem azoknak a léha politikai pikantériáknak, a politikai semmiknek túlbeszülő előtérbe állítását, az apró politikai események jelentőségének felfokozását tartják visszásnak. Attól féltik ezt a nemzetet, hogy a nemzeti erő valódi tartalmának, a tudomány, irodalom, művészetnek forrásait szárítják el, a közhangulat értékbecsülésének helyes kialakulását zavarják meg, ha egy üres parlamenti közbekialtással többet foglalkozik a sajtó, mint a komoly tudományos, irodalmi vagy művészi munka ismertetésével vagy bírálatával. Ide már jogosan kapcsolódik be az a kérdés, hogy a napi politika kicsinyes és a nap leáldozásával elmúló érdeke iránt a

nagyközönségben elterjedt érdeklődésnek nem épen az-e az oka, hogy ezek túlságos dédelgetést nyernek a sajtóban?

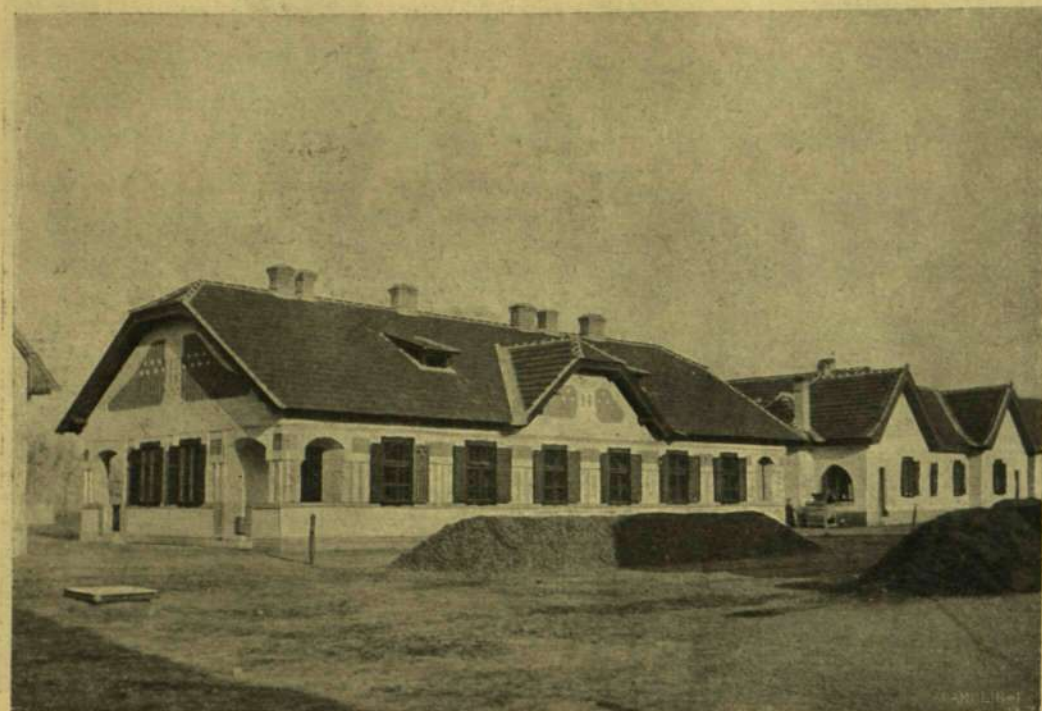

ÉPÍTKEZÉS.

A KISPESTI ÁLLAMI MUNKÁSHÁZ TELEP.

Én minden habozás nélkül állapodtam meg abban a véleményemben, hogy annál a hatalomnál fogva, melylyel a sajtó fogva tartja nálunk az elméket és érzéseket, a közönség értékbecsülésének megzavarása arra vezethető vissza, hogy a sajtóban minden más érdemnek és komoly munkának méltatása eltörpül a politikai apró legénykének fontoskodó nyilatkozatainak nap-nap mellett való hirdetése mellett. A nagyközönség látja, hogy az ő műveltségének forrása, az ő megszeretett napilapja valahol a nem olvasott rovatokban emlékszik meg a tudományos és művészeti eseményekről és társulatok gyűléseiről — míg a politikai klub pamlagán ülő férfiak magánbeszélgetéseit közéleti fontosság színében hirdetik a lap legolvasottabb rovataiban. Így okoskodik tehát a közönség tömegérzése, ha az én napilapom, nemcsak a közélet nagy marandó érdekeinek szolgáltatásában álló tetteket és nyilatkozatokat méltatja, de a legnaivabb klubbeszélgetéseknek is kiváló fontosság színét adja: akkor ügylátszik, dicsőségesebb és hasznosabb ebben az országban még a közbekialtató és klubban csevegő politikai sorsa is, mint a komoly tudományos, irodalmi, tanári, kereskedői, iparos, hivatalnok foglalkozás.

Megérlelődik lassanként a közhangulat, hogy ebben az országban csak a politika iránt érdemes érdeklődni. Politikáról beszél itt sajtó, társaság, szalon, kávéház; pályának is leghasznosabb, mert más tér csak óriási fírad-

A KISDEDŐV.

sággal nyújt hirnevet, dicsőséget. Mindezekről már régebben beszéltem egyik legnagyobb és legelterjedtebb lapunk szerkesztőjével. Ő bizonyára, ha e sorokról tudomást vesz, emlékszik erre. Mellettem ült egy irodalmi ebéden. Máskor szellemes csevegéssel fűszerezte beszélgetésünket. Kifogásaim elmondása után azonban feltűnően hallgatott. Kérdeztem, miért ez a melázás? Gondolkodtam azon, mit mondtál, — feleli, — de kész vagyok a válaszzsal.

A sajtó és társadalom — mondja, — egymás képére alakul, egymásra hat kölcsönösen, egymás által boldogul vagy bukik. A közönség — úgymond, — elhagyja azt a hirlapot, mely a politikai apróságok és pikantériák halmazával nem kedveskedik. Próbáltam én már sajtó útján a közönség nevelését, de a nevelő ujság vagy elbukik, vagy tengődik. A milyen a közönség, olyan a sajtó, és olyan a sajtó, a milyen a közönség.

Ezeket a megjegyzéseket ismét én gondolkodtam. Nem mondhattam ellent abban, hogy a pikantériákat szerfölött kedveli a mi előkelő közönségünk is. Örömmel olvas rágalmakat, pletykákkal telített apróságokat, különösen nagy öröme telik, ha mindez más bőrre megy. Csak akkor pattog a sajtó tisztességtelensége ellen, ha az ő saját bőrre van kiterítve.

HÁROM- ÉS KÉTSZOBÁS LAKÁSOK.

A KISPESTI ÁLLAMI MUNKÁSHÁZ TELEP.

Azt föltétlenül el kell ismernünk, hogy a kölcsönhatás közönség és sajtó között kétségtelen. De az is bizonyos, hogy legnehezebb szövevényes képletekben, a minőkhez a felvetett kérdés is tartozik, megállapítani, hogy mi az ok és mi az okozat? Ezek egymásba fonódnak. De én mégis azt hiszem, hogy a sajtó, mint ok, ebben a kölcsönhatásban az erősebb tényező. Mindenütt az, de különösen az nálunk, hol a sajtó igazán vezet, irányít, az emberek helyett gondolkodik. Ezért azt hiszem, ha a tekintélyes, az igazán irányító sajtó önfegyelmet gyakorol és főleg becsüli a közönséget, mintsem hogy a lapok hasábjain az üres politikai feleségeket és jelentéktelen kis politikusok egyéniségét állítsa előtérbe: nem hiszem, hogy egyetlen előfizető is elmarad. Ajánlok valamit. Tartson egyik nagy elterjedt lapunk saját előfizetőivel enquete-t és kérdezze meg, hogy kívánja-e a politikai apró egyének közbekialtásaival, klub- és folyosó-beszélgéseivel való túltengő foglalkozást?

Nézetem szerint az egész magyar értelmiségnek kötelessége közreműködni a magyar társadalom oly kialakulásán, melynek légkörében a világ haladásának minden mozzanata meleg érdeklődést kelt, melyben eleven életet nyer a tudomány, művészet, irodalom és kevesebb érdeklődést támaszt a napi politika silány aprósága. Oly felfogásnak kell a nemzet köz-

AZ ISKOLA.

érzésében meggyökeresednie, mely a társadalmi osztályok és foglalkozások egyenértékét teszi dogmájává, mely a nemzeti művelődés munkásainak társadalmi befolyást és sulyt biztosít, mely nem tekinti fényűzésnek a nemzeti mult megőrzését muzeumokban, a könyvek gyűjtését a könyvtárakban, a művészi szépet épületben, irodalmi termékben, vászonban és kőben. Ezt hirdetem egyik igénytelen beszédemben nemrég és hozzá tettem, hogy ez a művelt társadalom azután megtermékenyíti a magyar tudományt, annak mélyítésére közreműködik. Megalkotja a nemzeti művészetet és felviszi a magyar kulturát arra a felsőbb fokára, mely legyőzhetetlen erőt és sulyt kölcsönöz a magyar faj politikai felsőbbségének. «Nagy hal csak nagy vízben fejlődhetik» — mondja a közmondás. Nagy, imponáló nemzeti kultúra csak egy egész országot betöltő üdítő légkörben élhet meg. Ez fontosabb a köznapi politika minden kérdésénél.

Ki tagadhatja, hogy minden társadalmi, törvényhozási és kormányzati intézkedésnél ezen a téren többet tehet a magyar sajtó, ha irodalmi, tudományos és művészeti kérdéseket nagyobb mérvben állít előtérbe, mint eddig. Ámde ennek elengedhetetlen föltétele az, hogy a sajtóban legkiválóbb íróink és tudósaink is dolgozzanak. Né tartásuk színvonalukon alul álló feladatnak a sajtóban való működést. Okuljanak a külföldi nagy tudósok és nagy írók példájából, kik közül igen sok a napi

sajtó rendes munkása. Az «odi profanum vulgus» a mai időben már nem ismertető jele a tudományosság mélységének. Az értelmetlen nyelv ködös homálya még kevésbé. A külföld legelső tudósai sokszor vállalkoztak népies irányú művek megírására és meggyőződtek, hogy a nyelv művészetével le lehet küzdeni a tartalom nehézségeit. Ezeket még akkor mondtam el, midőn a mellett izgattam, hogy az iskola fali képein a legelső művészek és az ifjúsági népkönyvtár tartalmán legelső íróink és tudósaink kezennyomait találjuk. Ma ezt az eszmemenetet átviszem a sajtóra, hol a legelső tudósaink és íróink vetélkedve állíthatnák előtérbe a tudomány, irodalom és művészet kérdéseit. Természetesen érthető nyelven, világos, vonzó modorban. A ki nem tud világosan írni, szolgáltaon megbízható anyagot annak, a ki ért az írás művészetéhez. Legtöbbje a magyar tudósoknak — hála Isten — ért is az írás művészetéhez. Érthetetlen nyelven azonban a sajtóban ne írjanak, mert azal éppen az ellenkezőjét érnék el annak, a mit akarunk. Megunná a közönség a lapot a tudománnyal együtt. Ha a tudós a közönség színvonalához száll, az a haszon is lesz ebből, hogy szoros tudományos könyveiket is iparkodnak többen művésziesebben megírni, mint eddig.

Ne kételkedjenek azon, hogy a nagy czélért, melyet kitűztünk, érdemes a legelső tudósok is a sajtó szolgálatába állni. Vagy nem méltó czél-e az, ha azt akarjuk, hogy a nemzet széles rétegei is megértsék, hogy a legnehezebb, a legáldásosabb és éppen azért legtisztelendőbb a tudomány buvárainak munkája. Ha azt akarjuk, hogy a nagy igazságokat fölfedező tudós dicsőségét többre becsülje a magyar társadalmi felfogás, mint a politikusok ephemer érdemeit. Ha azt akarjuk, hogy a magyar időszaki sajtó átvigye olvasóközönsége vérebe azt a világnézetet, hogy nincs az emberiségnek nagyobb jötevője, mint a nagy író, a nagy tudós és a nagy művész. Ha azt akarjuk, hogy a magyar néplelek sajtóságává legyen: hogy az erkölcsi és az anyagi javak legdúsabban termő magvát lássa a tudományban, irodalomban, művészetben.

Ez a czél lelkesíthet mindenkit és bizony ennek sikeréért fáradni a legnagyobb szolgálat, a mit kiváló íróink és tudósaink a sajtónak, és a sajtó a nemzetnek tehet.

Wlassics Gyula.

Talán fölösleges is megjegyeznünk, hogy az illusztris írók itt közölt nézetei nem mindenben fedik a magunkéit. Ez lehetetlen is volna a miatt, mert hisz különböző mindegyiküknek a felfogása, sokban ellentétes is. A mi a saját nézetünket illeti, kétségtelennek

FALFESTMÉNY MÁTYÁS ÉS BEATRIX CZIMERÉVEL BRASSÓBAN.

tartjuk, hogy nálunk kevesen és keveset foglalkoznak a tudománnyal. De ebből még nem következik az, hogy ennek a politika az oka. A kettő nem egymás rovására él, sőt meg is férhetnek egymással jól. Egyes emberben is, annál inkább egész nemzeteknél.

SZENT IMRE KÉPE A BESZTERCEI FALFESTMÉNYEN.

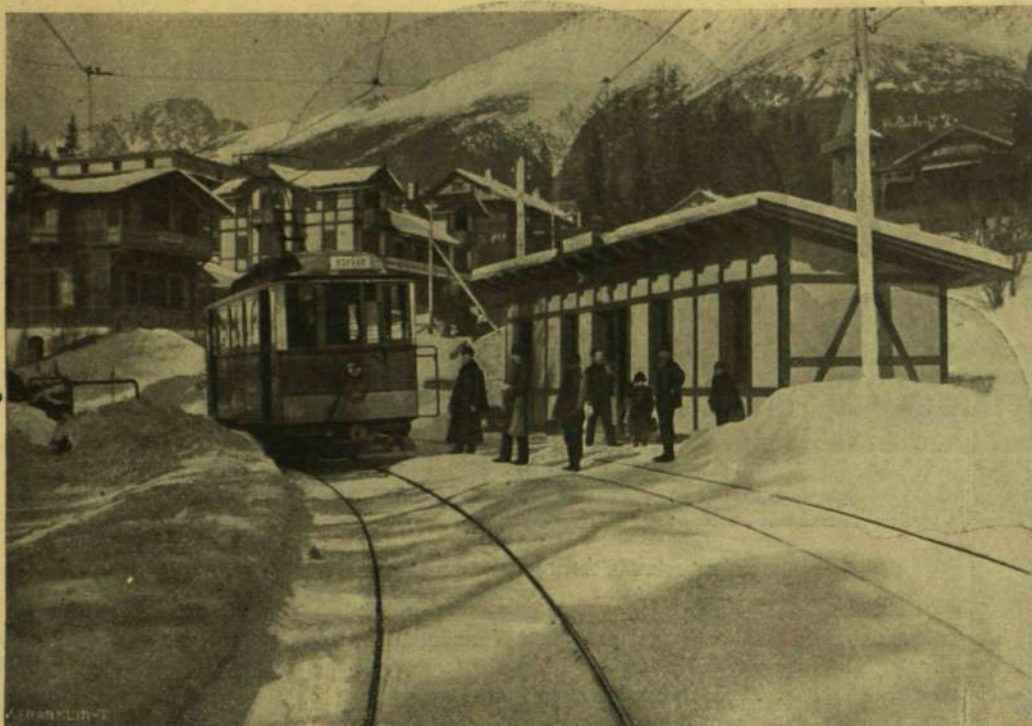
Verulami Bacon Anglia lord kancellárja s az újabb kor legnagyobb gondolkodója politikai küzdelmek közepette írta meg a «Novum Organum»-ot, melyben lerakta a modern tudomány haladás alapjait. Tudomány, irodalom és művészet soha sehol nem hajtott pompázóbb virágokat, mint a régi Hellasban, pedig sehol se politizáltak annyit. A közügyekkel való foglalkozás egyenesen polgári kötelesség volt, s még azt is lenézték s «ganaj embernek» neveztek, a ki a politikai pártküzdelmek alól kivonta magát. S Angliában ép e napok alatt tapasztaltuk, mennyire elfoglalja a politika a nemzetnek kizárólagos érdeklődését. A mult héten pl. az ismeretterjesztő illusztrált lapok, — minő a «Vasárnapi Ujság» is — elejétől végig választási közleményekkel voltak tele. Minálunk a leghevesebb választások alatt se tapasztaltunk soha ilyesmit. S a mellett nem szabad elfelejtünk egy faktumot. A mi alkotmányunk esonka, a mi állami és közgazdasági önállóságunk befejezetlen. Ha ez lenne az eset Angliában is, bizonytalán még nagyobb mértékben foglalkoztatná a nemzetet, s nagyobb erőfeszítésekre ösztönözné a politika. Szerk.

RÉGI ERDÉLYI FALFESTMÉNYEK.

A művelt magyar olvasóközönség előtt nem szükséges a régi falfestmények kulturtörténeti fontosságát fejtegetnem. Mióta Römer Flóris a kutatók figyelmét ezekre irányította, igen sok értékes régi freskó jött napfényre, újabb különösen Huszka József felfedezései nyomán. De még mindig sok itt is a teendőnk! Az alábbiakban két régi erdélyi falfestményt fogok röviden ismertetni, melyek minden tekintetben

RÉGI ERDÉLYI FALFESTMÉNYEK. — A BESZTERCEI FALKÉPEK A LEBONTÁS UTÁN.

VÉGÁLLOMÁS Ó-TÁTRAFÜREDEN.

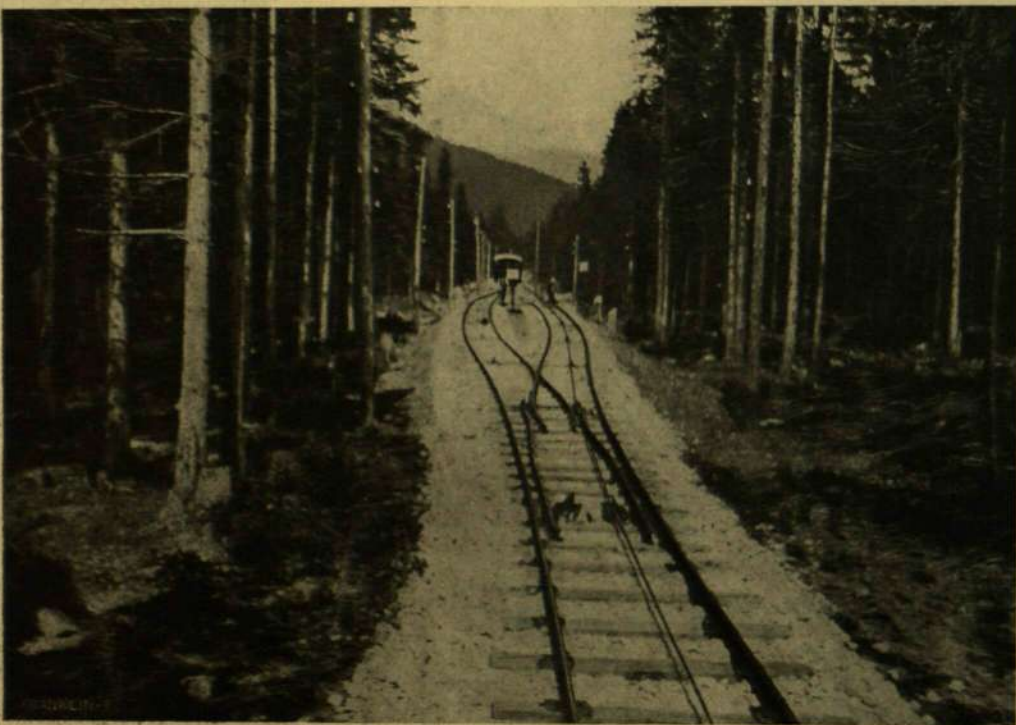
megérdemlik, hogy velök részletesebben foglalkozunk.

I. *Mátyás király czimeres freskója Brassóban.* Mátyás királynak dicső uralkodása a magyar műtörténelemben is maradandó nyomokat hagyott. És ha igaz is, hogy hazánk általában szegény műemlékekben, talán Mátyás király kora ebben is kivétel, mert néhány olyan emlékre mutathatunk rá, melyekre méltán büszkék lehetünk, mint régi dicsőségünk megcsodált képviselőire. Mátyás ugyanis, a ki nemcsak a tudományoknak, hanem a művészeteknek is lelkes pártfogója volt, olyan művészi életet teremtett hazánkban, a melyhez fogható sem azelőtt nem volt, sem azután. Ennek a magasfokú művészi életnek egyik távoli hirdetője az a falfestmény, melyről most akarok szólni.

A *brassói u. n. fekete templomnak*, mely már magában véve is, mint hazánk legnagyobb esücsives egyháza, számottevő műemlék, déli oldalán lévő „porta speciosa” timpanonjában látható azon nagybecsű falfestmény, melyet itt rajzban is bemutatunk. A háromkaréjos, lóherelevalakú mező közepén a Boldogságos Szűzet látjuk trónon ülve ölben a kis Jézussal. Feje fölött két lebegő angyal koronát tart, lába alatt a félhold és a kígyó. A Madonnától jobbra szent Katalin (jelvénye a kerék és a kard), balra szent Borbála (toronyal) térdel.

A TARAJKÁRA VIVÓ SIKLÓ-VASÚT ALSÓ ÁLLOMÁSA.

A TARAJKÁRA VIVÓ SIKLÓ-VASÚT KITÉRŐJE.

A TÁTRAI VILLAMOSVASÚT. — Jeltő Gyula félfotóval.

Mind a hárman fényes, királyi öltözetben, melyek dús redőkben omlanak le. A kép hátterét távolban látszó hegyek, város, falu és a felhős ég töltik ki, az előtérben pedig virágos mező látszik. A jobb és balsarokban két czimert alkalmazott a festő, még pedig a jobb oldalon Mátyás királyt a magyar, cseh és dalmátországi jelvényekkel és közepén a hollóval; baloldalon pedig Beatrix királyné aragoniai nyolcz részre osztott czimerpajzsát alkalmazta. A czimereket díszes levélfonadékok veszi körül.

— Mátyás király többször is megfordult Brassóban, ezt nemcsak a helyi krónikások említik, de okmányilag is igazolható, így 1462. év telén, továbbá 1467-ben innen vezette Moldovába seregét és ide jött vissza sebet ápolni. A krónikák szerint ezen második látogatásának emlékére helyezték el a hálás brassóiak Mátyás czimerét a templom belsejébe, mely ma is ott van. Mert volt is okuk hálásnak lenni a nagy király iránt, ugyanis oly kiváltságokkal és szabadalmakkal látta el a már akkor is nagyban kereskedő és iparúzó várost, a melyek jövődő gazdagságának vetették meg alapját. De magát a templomot is segítette, úgy mint elődje Zsigmond király és a pápa IV. Sixtus, és nem lehetetlen, hogy ezen festményt is valamelyik udvari festőjével készítette. Erre azonban adatunk nincsen. Hogy maga a kép

az olasz iskola befolyására vall, az bizonyos, de ez természetesen nem zárja ki azt, hogy hazai festő a szerzője. A freskó már erősen meg van viselve, sőt még kontárkezeknek a nyomát is magán viseli. Mindenesetre érdemes lenne hozzáértő mesterrel restauráltatni, s így a végső pusztulástól megmenteni. Legújában Kühlbrandt Ernő tanár készítet róla igen sikerült aquarell másolatot, ez után készült a mi rajzunk is.

Érdekes kérdés végül, melynek taglalásába azonban itt bővebben nem bocsátkozhatunk, a *freskó mellékalkajainak a megválasztása*, midőn egyrészt tudjuk, hogy az egyházi festészetben ezen összeállítás ismert és gyakori; másrészt azt is tudjuk, hogy a templom Mária mennybemenetelének volt szentelve, továbbá, hogy Katalin és Borbála Brassóban különös tisztelet tárgyai voltak (mindkettőnek temploma is volt); s midőn másrészt az is ismert dolog, hogy Mátyás király első felesége Katalin, Korvin János anyja pedig Borbála volt: vajjon a véletlennek tulajdonítsuk-e ezen különös találkozást, vagy a képi genialis kombinációjának?

II. *A besztérczei falfestmény.* A besztérczei (Erdélyben) barátok régi kolostora és temploma a legújabb időkben a görög katolikus oláhok kezébe került, kik a múlt nyáron lebontatván a kolostort, a volt sekrestyének a templom

felőli falain több freskónak a nyomára akadnak. A templom maga is a XIV. századból származik és a szentélye maig megtartotta eredeti alakját.

A falfestmények vastag vakolat- és mészréteg alatt voltak, melyeknek eltakarítása után sorban napfényre jöttek az egyes alakok, megromlódva ugyan, de még elég jó állapotban ahhoz, hogy megőrzésük és fentartásuk a hazai műtörténelem érdekében kívánatos legyen. És reméljük, hogy az Országos Műemléki Bizottság, mely azokat gondozásába vette, meg fog tenni mindent, hogy ezen értékes és érdekes falfestmények az időjárás pusztításaitól lehetőleg megóvassanak.

Az egyes képek így következnek. A baloldali falon egy ifjú király alakja látható, valamin hermelin palásttal, fején nyílt koronával, mely alól dús hajzat omlik le kétfelől, jobb- és baloldali országot almája, baljában a lándzsás zászló. Miután ez alak raja több tekintetben eltérő Szent László király szokásos ábrázolásától, hajlandó vagyok azt inkább Szent Imrénének tartani, különösen ha a csiksomlyai szárnyas oltár hasonló alakjára gondolok. A mellette lévő képből csak töredékek látszanak, de az is elég arra, hogy megállapíthassuk, miszerint ott a három király imádását ábrázolta a képi. A freskóból tisztán kivehető egy

A SIKLÓ-VASÚT KITÉRŐJE.

A SIKLÓ-VASÚT EGY KOCSIA A SPORTSZEREK SZÁMÁRA VALÓ PÓTKOCSIVAL.

térdelő szakállas király alakja, ki kehelyszerű edényt nyújt az előtte ülő piros köpenyes nő (a Boldogságos Szűz) felé. A harmadik képen Mihály arkangyalt látjuk, egyik kezében kard, a másikban mérleg, melyekkel a holtak lekeit méri. A negyedikben szent György lovag szárnyas alakja tűnik szemünkbe, a mint hosszú lándzsájával a sárkányt leszúrja. Az utolsó képen az Üdvözítő és szent Bertalan (a fűrészszel) között egy szakállas, sapkás férfi mellképe van ábrázolva. Nem lehetetlen, hogy a mellképen a donátor arcvonásait örököltette meg a képi.

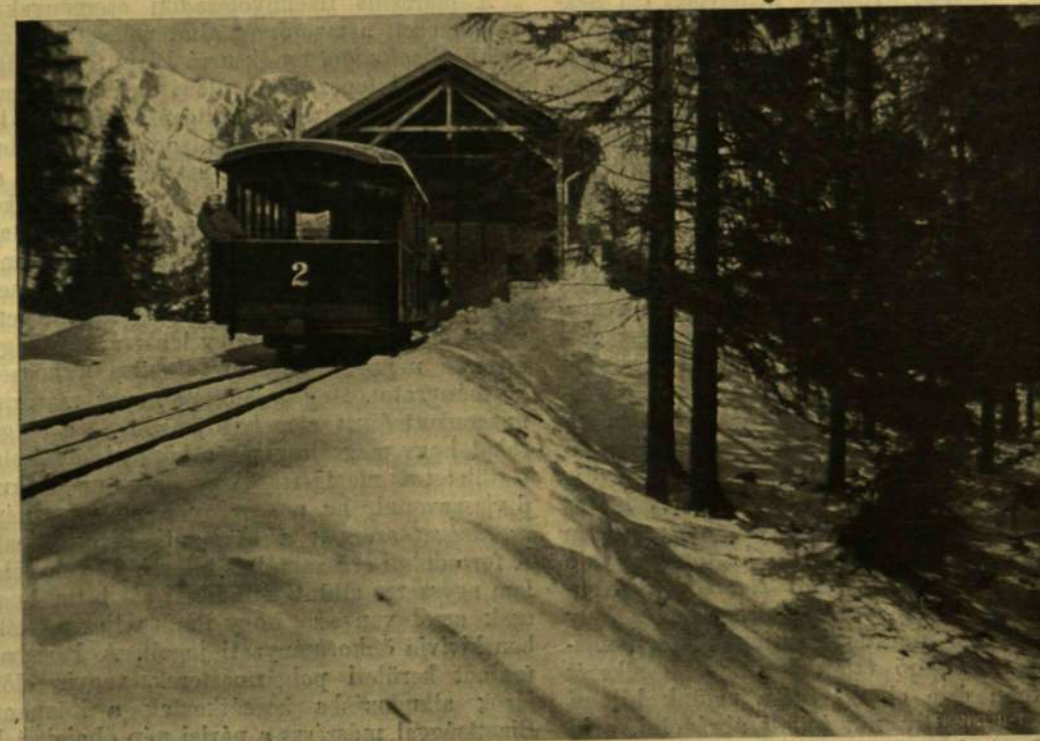
Látjuk tehát, hogy e képek nem összefüggő sorozatot alkotnak, s ebben is eltérnek a székesfehérvári templomok szokásos falfestményeitől. Színezésük élénk, rajzuk is elég jó; keletkezésük idejét a XIV. századra tehetjük. Sajnos, hogy a fotográfia nem adja vissza tisztán a képeket, úgy, hogy egy jó színes másolat készítése nagyon is indokolt volna.

Dr. Gyárfás Tihamér.

BRASSBOUND KAPITÁNY MEGTÉRÉSE.

Shaw Bernát színműve.

Az élelapokból úntig ismeretes alak az asszony-büvölő hadnagy, a kis ellenállhatatlan. Ennek az alaknak női mását festette meg Shaw Bernát műve hősnőjében, lady Cieelyben. A lady ép oly bájos, mint jószágos, ép oly bátor, mint szellemes; de ha kell, ép

A SIKLÓ-VASÚT FELSŐ ÁLLOMÁSA A TARAJKÁN.

A TÁTRAI VILLAMOSVASÚT. — Jeltő Gyula félfotóval.

oly naiv, mint pikáns. Egyáltalán minden földi és égi adomány foglatlja kíván lenni, csodatévő hölgy. Foglalkozása az, hogy utazik, indiai és afrikai gyarmatokat jár be, mint annyi más turista-lady. Útközben mást sem tesz, csak elbűvöl. Vad tengerészek, szökött fegyenczek, csempészek és tengeri rablók e nő mosolyától megseledülnek. Egy édes pillantást vet, egy Shaw Bernát-féle finom ötletet hallat s a gyarmatok söpredéke mindjárt teljesíti kívánságát. Duhaj legények abbagyják verekedéseiket, szurtos ficzkók megmosakodnak, hogy szalonképesekké legyenek. Afrikai benszülöttek lejtik a gyilkolásra emelt feyvert, európai nőktől irtózó törzsfőnökök nőtiszteletré és szerelemre gyulladnak.

A hüvös lady mindezzel be nem éri. Nemcsak azért utazik a gyarmatokban, hogy tisztaságot és kellemet, bájt és kéjt áraszson széjjel, hanem azért, hogy mennyei igazságot terjeszzen a legsötétebb Afrikában. Különösen az igazságszolgáltatásban kíván mintaképpül szolgálni Anglia szigorú bíráinak. S hogy ezt tehesse, a szerző egy előkelő öreg angol bírót ad melléje útitársul, a ki így közvetlen szemléleti oktatásban részesül, miképp kell bűnösökkel elbánni. A bíró — a csodatévő hölgy sógora — egész életén át kíméletlenül alkalmazta a büntető törvényt és bizonyára sok igaztalan ítéletet is hozott. Most

Afrika belsejében véletlenül találkozik egy áldozata fiával, saját unokaöccsével, a ki elzüllött s egy tengeri csempész-hajó kapitánya lett. A kapitány, Brassbound, fölisméri kegyetlen nagybátyját és boszút akar állani anyja megrontóján. Kiszolgáltatja őt a vad bennszülötteknek, hogy azok mészárolják le. Itt kezdődik a csodás lady szerepe az igazságszolgáltatás terén. Mindenekelőtt megigézi a mord kapitányt, azután oly gyengéden és bölcsen beszél szívére, hogy a csempészben, rabszolgaszállításban és mészárlásban tapasztalt, viharezett tengeri rabló magába száll, saját gyarlóságának s az isteni erénynek felismerésére jut. S mindezt azzal éri el a lady, hogy szellemesen cseveg, naivan és bájosan mosolyog, no meg a csempész-kapitány ruháit foltozgatja és sebesült közemberét ápolgatja. Ez erkölcsi példák s a közbeszöött finom oktatások annyira megjavítják a kapitányt, hogy most már saját élete kezébe kezdi a kapitányt, a ki még nagybátyját, a kit elébb még meg akart gyilkoltatni s a ki ellen éveken át boszút forralt. Már nem látja benne többé anyja megrontóját, már nem átkozza, mint élete tönkretvetőjét, sőt a lady gyengéd intelmeire saját holt anyja bűneit kezdi észrevenni és annak egyetlen megmaradt arczképét szíjjel-tépi.

De ezzel még korántsem ért véget a lady isteni küldetése. Miután az első s második felvonásban a kapitányt nemesítette meg, a harmadik felvonásban a szigorú bíró erkölcsi-néki megjavítására törekszik. A kapitány ugyanis fogságba került s már most a bíró kezében van, a ki megtorolhatja a rajta az elébb szenvedett sérelmeket. A csodatévő lady már most a bírót veszi elő s azt igyekszik kegyelemre hangolni. Ez a munka nehezebben megy; a bíró kegyetlenebb, mint a kapitány. De mi nem sikerülne Shaw Bernát fenkölt hősnőjének? A családi botránnyra s önző érdekekre való utalással a bírót is leveszi lábáról, levevzi annyiban, hogy az nem tanúskodik a csempész-kapitány ellen. A lady pedig tanúskodik s megmenti a kapitány életét. Tehát két életet mentett meg. A bírót megmentette a kapitánytól, a kapitányt a bírótól. Végül magát is megmenti ez univerzális mentő-angyal. A kapitány ugyanis szerelmre gyuladt iránta, szívét kéri, de ő diszkrétül és kecsesen kosarat ad neki, de úgy, hogy ne bántsa meg a kapitányt s az tovább haladjon a lelki nemesülés útján.

Látható ezekből, hogy Shaw Bernát, az ünnepektől angol szerző, műve szereplői közt saját-ságos módon osztotta fel a szellemi javakat. Egyetlenegy női alakja minden isteni tökéleteséggel ösztötte; számos férfi-alakja pedig külön-külön minden emberi gyarlóság megtestesülése. A férfiak vadak, kegyetlenek, ostobák, még rendetlenek és mocskosak is; a nő ellenben tündér, földre tövedt napsugár, vagy ha úgy tetszik, gyémánt kehelyben égi nektár. S oly tökéletes, felsőbb lény, hogy minden férfi csak leborulhat előtte és imádatja. A szirupíz romantika legédeskebb korszakára emlékeztet ez az emberi fogyatkozások nélkül való utazó lady a maga megszélesített, megnesembült férifiseregletével. Érezte a szerző, hogy ez a dajkamese már a jámbor londoni színházközönségnek szemében is elavultnak tűnhet föl, azért gondoskodott arról, hogy a romantika limonádéjába néhány esőp vítről is essék. A régi dajkamese modern vezércikk-tárgyat kevert: az angol igazságszolgáltatás elleni támadást. A büvölő hölgy regéjével az úgynevezett ósdiakat, a csipős vezércikkkel az úgynevezett moderneket akarta kielégíteni. Hogy a karzat a mű ártatlan romantikájában gyönyörködje, a földszint pedig a szatirikus vezércikkben. Hogy naív hit és gúnyos hiteltelenség egyaránt találjon a műben kedvére valót. S ezt a célt — a tömegre való hatást — a szerző a mi Nemzeti Színházunkban el is érte, a mi elsősorban a lady ábrázolásának, Márkus Emiliának tulajdonítható. A művésznő talán legnagyobb sikerét ez alakban érte el. El tudta velünk hitetni a hihetlent. Oly nő tudott ábrázolni, a ki érzéki hatások nélkül, csak a lelkekhez szólva, érthetővé tette a férfi-szereplők átalakulását. Mellette Pethes tűnt ki a kapitány, Gál a bíró szerepében.

Palágyi Lajos.

A KOMMÜN KIKIÁLTÁSA A PÁRISI VÁROSHÁZÁN 1871 MÁRCIUS 26-ÁN.

A PÁRISI GYUJTOGATÓK.

(Az 1871-iki kommün lázadás.)

Ismereteli

(Folytatás.)

RÁKOSI VIKTOR.

III. FEJEZET.

A kommün kormányzata.

A kommün uralma márczius tizenhétedikéig tartott. Nem földadatok e véresen groteszk uralom történetét részletesen elmondani. Csak kiragadjuk a festői és érdekesebb részeket s a markánsabb alakokat. A dolgok menetéről azonban röviden mégis meg kell emlékeznünk, hogy mintegy fonalat adjunk az olvasó kezébe, mely végig vezet a kommün történetén.

A márczius tizenhétedikéi események a szövetség nemzeti bizottság által választott Központi Bizottságot tették urrá Páris fölött. Márczius tizenkilencedikéi plakátok jelentek meg Páris falain, melyek a változást a népek bejelentették. A kiáltványt a bizottság összes tagjai aláírták s a vasárnapi sétáló bálmulva olvasták a legnagyobb részét obskurus neveket. Márczius huszadikán a kommün hivatalos lapjában újabb nyilatkozat jelent meg, melyben a Központi Bizottság kijelentette, hogy ő nem akar kormány lenni. Ő egyszerűen kezébe vette a gazdátlan hatalmat, hogy lehetőségessé tegye a párisi népek, hogy megalakítsa a községi kormányzatot. Meg is jelölte a napot, márczius huszonkettedikét, a melyre összehívta a polgárokat, hogy megválasszák a községi képviselőtestületet és megígérte, hogy ha ez megalakul, ő visszavonul. Ez a szerény hang nagy népszerűséget szerzett a Központi Bizottságnak. A forradalmi erőszakot és bitorlástól való félelem egyszerre eltűnt. Mindenki azt hitte, hogy csak arról van szó, hogy Páris teljes mértékben kivívja önkormányzati jogait. A Párisban maradt kerületi polgármesterek, vagyis előjárók alkudozásba bocsátkoztak a Központi Bizottsággal, másrészt a párisi nép óhajait tolmácsolták a versaillesi kormány és képviselőház előtt. Ezek azonban nem vezettek eredményre, mert a kommünisták részéről rosz-hiszeműség, Versailles részéről pedig rosz-

indulat nyilvánult Páris iránt. Közben a konzervatív kerületek lakossága a Vendome-téren tüntetést rendezett a kommün ellen, ennek a csapatai közéjük löttek, nyolcz ember meghalt, sokan megsebesültek. Ezalatt a kommün, igéretei ellenére, megkezdte a szuveren állami jogok gyakorlását. Az elhagyott hivatalokba pedig beültette embereit s egymillió frankot vett fel a francia banktól, mert az állami és városi pénztárakban talált összegek, melyeket sans gene lefoglalt, nem voltak elegendők a folyó költségek fedezésére. Így haladtak előre a végzetes úton, melyről nem volt többé visszatevés.

A márczius huszonkettedikére kitűzött választásokat huszonhatodikán csakugyan megtartották. A négyezerharmincezer beirt választóból leszavazott kétszázhuszonhétézer. Összesen 92 tagot választottak, de a kommün, vagyis a községtanács sohasem állt ennyi tagból, mert a most megválasztottak közül tizenhét ember pár nap múlva lemondott és a tanács sohasem volt teljes számmal együtt.

Ez az ujonnan megválasztott kommün, mely hivatala volt Páris, Franciaország, sőt mint hirdette, az egész világ sorsát a megalapítandó egyetemes köztársaság útján igazgatni, néhány ismert forradalmi mellett nagyrészt teljesen ismeretlen emberekből állott. Közük volt Franckel Leó ó-budai születésű fiatal munkás is, kinek később miniszteri állást is juttattak.

Az ujonnan megválasztott kommün három párthoz tartozó emberekből állott. Legnagyobb számmal voltak az úgynevezett jakobinusok, a kik az 1793-iki jakobinusokat választották mintaképül, még pedig nemcsak az elvek, hanem az eljárás módokat is a hang tekintetében is. Közülök a legmarkánsabb egyéniség Delescluze volt. Ezek nem szervezkedtek külön, nem is volt rá szükségük, mert annyira uralkodott rajtuk a nagy forradalom hagyománya, annyira törekedtek utánozni a konvent embereit, hogy minden körülmények között egyformán tudtak gondolkozni és cselekedni.

A másik pártot a blanquisták képezték, a kik vezéröknek Blanqui, ezt a vén forradalmárt, és összeesküvőt választották s minden eljárásukban az ő elveit és parancsait követték. Csak éppen Blanqui nem volt közöttük, a ki még márczius 18-ika előtt a versaillesi kormány ke-

A PÁRISI VÁROSHÁZA ELŐTTI TÉR 1871 MÁRCIUS 26-ÍKÁN.

zébe került, mely őt börtönben tartotta. Ez a párt a forradalomból levonta a legvégső konkvenziákat. Semmiféle erőszakot, vérengzéstől, törvénytelenégtől nem riadt vissza, a mivel a forradalom érdekeit vélte szolgálni. A kommün alatt is első gondjuk volt, hogy a rémuralom eszközeit kezükbe kerítsék. Ők tették rá kezüket a rendőrségre és a párisi fogházakra. Közülük került ki a két legelszántabb és leggonoszabb ember, Raoul Rigault és Ferré, kik valósággal örömeiket találták ellenségeik kínzásában és a vérengzésben. Úgy a blanquistáknak, mint a jakobinusoknak a nagy forradalom alakjai közül Marat és Hébert volt az elődjük és ideáljuk.

E két csoporton kívül a kommün egy csomó demagógból állott, a kiket a császárság vége felé folytatott politikai harcok és az ostrom alatt lefolyt szabad klub-élet vetett felszínre. Nem volt egyéb figyelemreméltó bennük, mint dübörgő hangjuk és abbeli tehetőségük, hogy hitelesen tudtak egy elkeseredett és az események által kétségbeesztett nép szenvedélyeinek.

A kommün kisebbségi párta az úgynevezett szociálistákból állott, a kik kerüli óhajtották a nagy megrázkódtatásokat. Ezek között is voltak határozottan tehetős emberek, a kikben bizonyos kormányzati talentumot lehetett konstatálni. Ez a párt mint ellenzék szerepelt a kommün többi pártaival szemben. A kommün forradalmi többségének csak negatív programja volt: mindent lerombolni. A szociálisták ellenben reformálni óhajtották a társadalmat s átalakítani különösen a munka feltételeit, a mivel szerintük az igazságnak és a jólétnek egy új korszakát nyitniuk meg. A túlzók ezt a mérsékelt pártot lassanként teljesen háttérbe szorították, de később, mikor ők is miniszteriumokat alakítottak, kénytelenek voltak a pénzügyet, közmunkát és kereskedelmet reájuk bízni, mert csak a szociálisták között találkoztak olyan férfiak, a kik értettek valamit ezekhez a kérdésekhez.

Ez volt tehát a vezérkar, mely köré az alsóbbrendű emberek egész tömege csatlakozott, mely érzelmeit és cselekedeteit természetesen teljesen a vezérek példája szerint igazította. Ezek korábbi életükből nem hoztak magukkal egyebet, mint végtelen irigységet, gyűlöletet az osztályok iránt, melyek — szerintük — eddig érvényesülésüket meggátolták. Mohón estek neki a kezükbe került hatalomnak, éltek vele és visszaéltek vele.

Ezalatt Versaillesban a törvényes francia

kormány összegyűjtött körülbelül nyolczvan-ezer embert, mely sereg immár elég szolidnak és fegyelmzettnek tetszett, s ezzel megtámadta a kommünnek a falakon kívül tanyázó csapatait. A kisebbszeri összeütközésnek az lett a vége, hogy a katonaság könnyűszerrel Párisba kergette a felkelőket. E harc és annak eredménye Párisban nagy felháborodást keltett. Thiers márczius 18-iki gyászos megfutamodása óta azt hitték, hogy hónapokig se fog sor kerülni a támadásra. E mellett az elvesztett nagy háború és számos kapituláció óta a párisi nép annyira hozzá szokott a tábornokok kicsinyléséhez, lenézéséhez és megvetéséhez, hogy el se tudta képzelni, hogy ezek őt legyőzhessék, azt a nemzetiséget, melyet a demagógok hízései teljesen elkábítottak és a legyőzhetetlenség hitébe ringattak. Mikor tehát április 2-ikán este hire terjedt az első csata-vesztésnek, egy kiáltás harsant végig Párison: *Fel Versailles!* A riadó megverték, a gyülekezőt megfűjták s három oszlopban Versailles elfoglalására indultak. A támadást Bergeret, Flourens, Duval és Endes 'tábornokok' vezették. A tábornokoknak nem volt törzskaruk és ágyújuk. Azonfelül Bergeret azt a számárságot követte el, hogy a Mont-Valerien ágyúinak torka alatt akarta elvezetni embereit. Mikor aztán az erőd ágyúi gorbombán közéjük löttek, az egész hadoszlop szétszaladt. Egy része visszafutott Párisba, másik előre ment Versailles felé. Bougivalnál azután Vinoy generális megtámadta őket, mire ezek is visszafutottak Párisba. Az embereitől cserbenhagyott Flourens egy házban a versaillesiek kezébe került s egy zsanárkapitány egy kardcsapással megölte.

A másik két oszlop hasonlóképp vereséget szenvedett. Eudesnek sikerült visszamenekülnie Párisba, ellenben Duval ezeröttszáz emberrel a versaillesiek kezébe került. Ez itt már kezdett kitűnni, hogy a boldogtalan francziák hogyan fognak egymás ellen küzdeni. Mikor a kommünista foglyokat Versailles felé kísérték Vinoy tábornok útközben Duvalt és főbb tisztjeit egy árokparton minden ítélet nélkül föbelövette. A Versaillesba megérkező foglyokat a lakosság a legrutálisabban inzultálta.

A kommün április 5-iki gyűlésén reagált ezekre a tettekre. A leghevesebbek azt követelték, hogy feleletül azonnal föbe kell lövetni egy csomó 'reakcionáriust', főképp papot. A gyűlés ezt nem fogadta el, ellenben ki-mondta, hogy minden ember, a ki abba a gyantába kerül, hogy összekötöttségben áll a

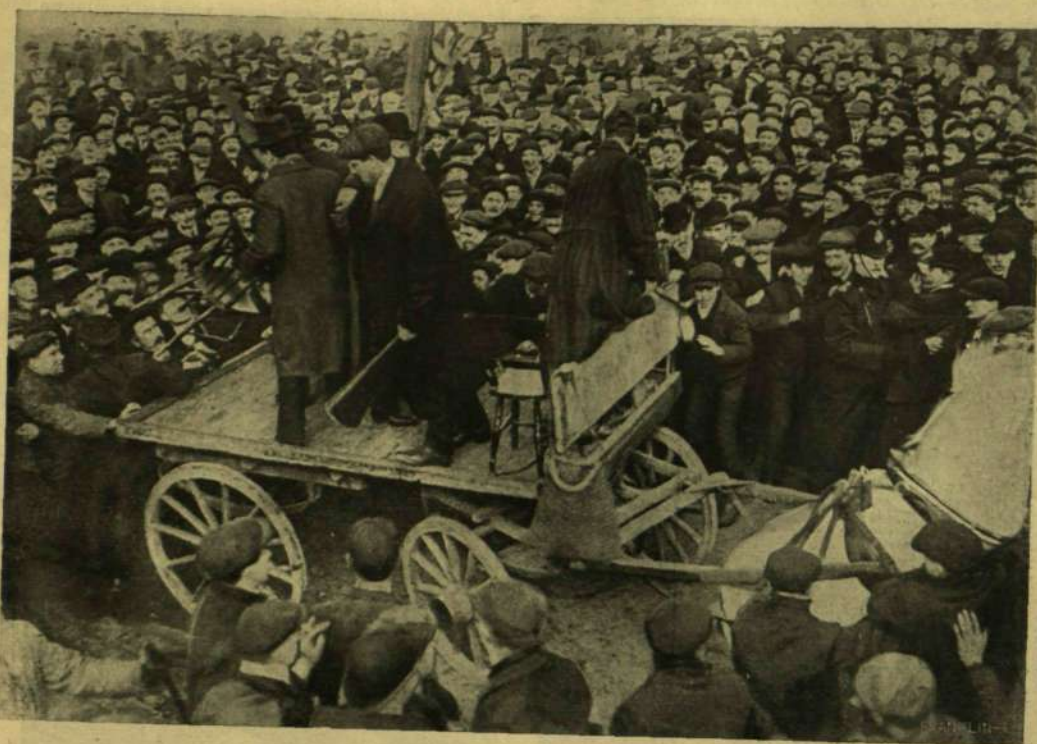
versaillesi kormánnyal, elfogatik és törvényték elé állítatik s a versaillesiak által agyonlőtt minden hadifoglyóért a párisiak három embert fognak e törvényték által elítéltek közül kivégezni. A kommün egytől rögtön tüzszókról gondoskodott. Bonjeanhoz, a semmitészek már fogságban élő legfőbb bírójához odaesukták Darbois párisi érseket, azonkívül egy csomó világi papot és szerzetest, letartóztattak minden zsanárt és városi rendőrt, a ki csak a kezükbe került. Rövid idő alatt a fogházak tele lettek gyanúsakkal és tüzszókkal. Egytől mindazon újságokat, a melyek a kommün iránt ellenséges indulattal viseltettek, betiltották. A kommün egy rendeletet is bocsátott ki, mely a negyven éven alul álló férfiakosságnak megtiltotta Páris elhagyását és megparancsolta nekik, hogy fegyvert fogjanak a kommün védelmére. A kik ez alól kivonták magukat, azokat fegyverekkel hurcolta el lakásukról.

Mindezek az erőszakoskodások lassanként kinyitották Páris lakosságának a szemét, úgy, hogy mikor április 16-ikán a kommünben megüresedett helyekre új választást hirdettek, tizenegy kerületben a beirt kétszázötvenházezer választó közül csak ötvenkilencezere szavazott le!

A versaillesiak óvatos lassúsággal haladtak előre operációjukban. Április 30-ikán kezükbe kerítették a szövetség nemzeti bizottság által elhagyott Issy-erősséget. Ez nagy megdöbbenést keltett a kommün uraiban, érezték, hogy itt mégis baj lesz s a nagy forradalom mintájára megalakították a *Jóléti Bizottságot, Comité de salut public*, a melylyel megint csak egy forumot teremtettek, mely a kommün és a Központi Bizottság mellett önállóan parancsolgató s fokozta a zavart. Ez a zavar különben is az adminisztráció egész terén óriási volt. Hogy ezen némileg segítsenek és a teendőket egymás közt felosztassák, más név alatt megszerverték a régi miniszteriumokat. A hadügy-minisztert *hadügyi megbizottaknak*, a kereskedelmi minisztert *kereskedelmi megbizottaknak* nevezték. Ez a kormány a következő emberekből állott:

Cluseret, majd Rossel és Delescluze, hadügy; Jourde, pénzügy; Paschal Grousset, külügy; Vaillant, közoktatás; Protot, igazságügy; Raoul Rigault, majd Ferré belügy és rendőrség; Franckel, kereskedelem; Andrieux, közmunka.

A kommün kabinetjének elnöke nem volt, csak teljesen egyenlőjű tagjai. Nem volt, a ki dirigálta volna őket. Ehhez járult, hogy hivatalnokaik olyan emberekből állottak, a kik

AZ ANGLIAI VÁLASZTÁSOK. — Az ellenpárti tömeg megtámad egy szónokot.

nem igen konyitottak ahhoz, a mire vállalkoztak. Így a zavar napról-napra nőtt, a működést folytonos konfliktusok nehezítették s az állapotok egyre zűrzavarosabbak lettek. Április 28-án azt a dekrétumot hozták, hogy az összes miniszteriumokat alárendelik a Jóléti Bizottságnak, mely a maga részéről csak a kommunéknak, vagyis a községtanács egyetemének felelős. Mindezen kísérletek között mégis csak legnagyobb úr a Központi Bizottság maradt, mert a nemzetörség neki engedelmességet.

Hogy a régi renddel való leszámolást markirozza, április 27-ikén a kommun elrendelte, hogy az a templom, mely azon a helyen épült, hol 1848-ban a juniusi fölkelők Bréa generális meggyilkolták, leromboltassék. Ezenfelül a Jóléti Bizottság meghagyta, hogy az az engesztelésül épített kápolna is leromboltassék, mely azon a helyen emelkedett, hol 1793-ban a lefejezett XVI. Lajos király és családja eltemetettek. E két rendelet azonban sosem hajtott végre. Ellenben az a május 11-én kiadott parancs, mely elrendelte Thiers párisi házában teljes lerombolását, pár nap alatt végrehajtott. A köztársaság végrehajtó hatalmának a főnökeit a párisiak annyira gyűlölték, hogy valóságos vad kéjjel vetették magukat a házára s jóformán a körmükkel szedték szét. Ezenkívül ledöntötték a Vendôme-oszlopot, a melyről majd később fogunk beszélni.

Azt már említettük, hogy a papokat mennyire üldözték. Ezenkívül bezárták a templomok legnagyobb részét, vagy forradalmi klubokká alakították át. Az újságok közül csak azokat tűrték meg, a melyek vagy hallgattak a kommunáról, vagy dicsérték. A legesekélyebb kritikát nem tűrték s új lapok indítását nem engedték meg.

A szép és vidám május hava Páris városát ezúttal komor hangulatban találta, az utcák elhagyottak voltak, a lakosság gazdagabb része elmenekült, a többiek a rémuralomtól megijesztve, bezárkóztak lakásukba. Minden rendszeres munka megszűnt, a nyomóról-napra terjedt s az ostrom alatt uralkodott hazafias láz helyét tompa egykedvűség foglalta el. A párisiak a versaillesi nemzetgyűlést nem szerették, de a kommunától is napról-napra jobban eltávolodtak s maguk se tudták, hogy milyen pártba csatlakozzanak. Csak egytől rettegtek, a befejezéstől, mert előre érezte mindenki, hogy e rettenő kalandnak befejezése vérfürdő lesz, magának a városnak kebelében. A kommun annál erőszakosabb és kíméletlenebb lett, minél jobban konstátálta a lakosság visszahúzódását, minél inkább meggyőződött róla, hogy nem számíthat másra, mint a nemzetörség egy részének exaltált tömegére. A mint ez a meggyőződés megérelődött benne, lassankint valósággal zsarnok kormányra alakult át, a történelemben található tirannusok minden jellemző vonásával. A kritikát nem

tudja eltérni és minden független véleményt elnémít. Megfélemlítéssel dolgozik és törvénytelenül elfogottakkal tölti meg a börtönöket. Mikor aztán kikerülhetetlennek látja bukását, minden eszközt jó neki, csak hogy bosszút állhasson érte.

Május 21-ikéig tartott a pünkösdi királyság. Ekkor a versaillesi csapatok betörték Párisba s megkezdődött a hétnapos szörnyű utcai harc, a vérengzés, a gyújtogatás.

Most, miután a történelmi fonál kezünkben van, áttérünk a világtörténelmi epizód egyes eseményeinek és alakjainak jellemző ismertetésére. Főforrásunk Maxime Du Campnak, a francia akadémia tagjának nagy munkája *Les convulsions de Paris*, mely kemény kritikát gyakorol ugyan a kommun felett, de adatait pontosan megrostálja s a tendencia kedvéért nem hazudik.

(Folytatása következik.)

A HÉTRŐL

Nyugdíjasok. Budapest adminisztrációjának szinte összes hivatalaiban nagy bucsúzkodás folyik ezekben a napokban. Egy egész sereg öreg ember kél föl az íróasztalok mellől, a hol hosszú évtizedeket töltöttek és szedi ki a fiókokból azt, a mi az övé, mert ők örökre távoznak. A nyugdíjasok csendesen mozgó hadserege a magyar fővárosban még soha se szaporodott egyszerre annyi őszhajú vagy semmilyen hajú újonczsal, mint mostan, a mikor a törvény parancsoló szava küldi pihenésbe azokat, a kik már eleget dolgoztak. Pihenni nem a legfárasztóbb mesterség és nem is tragikus sors, ha az embernek még fizetnek is érte. És ezután a sor után sajtáságokéban nálunk még se törték magukat az emberek, legkevésbé azok, a kiknek nem is kellett volna nagyon törni magukat, hogy megkaphassák. Egy a minapában kiadott statisztika szerint légió a főváros olyan különféle alkalmazottjainak a száma, a kik ugyanannyit kaptak volna a pihenésükért, mint a munkájukért és mégis inkább dolgoztak, semhogy pihenjenek. Bejártak a hivatalukba, holott a munkájukért csak annyit kaptak, mintha csak a nyugdíjukat fölvenni jártak volna be. Mi a magyarázata ennek a jelenségnek, a mely egészen budapesti specialitás? A magyarázatnak van egy általános és egy lokális eleme. Az általános emberi érvényű eleme az, hogy egy bizonyos korban már nem szeretünk bucsúzkodni éppen azért, mert már nagyon is sűrűn jut részünk belőle. Mire megöregszünk, temérdek sokat és soktól bucsúzkodunk már: örömeiktől, kedvtelésektől és emberektől, a kik szívünknek kelmesek voltak. A kevéshez, a mi még megmaradt, annál szívósabban ragaszkodunk tehát, mert érezzük, hogy minden

válás egy távozó lépést jelent — kifelé. És a ki munkában töltötte az életét, az életnek egy nagy részétől szakad el, mikor a munkával kell szakítania. — A magyarázat másik része lokális természetű. Budapestnek van berendezése a dolgozó emberek számára, ez a berendezés drága; van berendezése a szórakozó emberek számára, ez még drágább: de nincs berendezése a pihenő emberek számára, a kik nem gazdagok. A nyugdíjasok városa a világon mindenütt: az olcsó város. A hol nem kerül sokba az élet és nem drága dolog az se, ha az embernek — nincsen dolga. A legkevésbé kerül idő nálunk az, a mit a hivatalában tölt el az ember. Akárhova mozdul ki máshova: pénzbe kerül. Még a csöndes pihenés is egy kemény széken a sötét lombjai alatt. Bizonyára ennek is van része benne, hogy az emberek nem igen szeretnek kimozdulni a hivatalból.

A köpenicki professzor. A köpenicki kapitány tudvalevőleg suszter volt, a köpenicki professzor pedig, a ki a berlini Humboldt-akadémián tartott előadásokat, kiderült, hogy háziszolgája volt Heeinthában. Az esetében nem az az érdekes, hogy ez kiderült, hanem az, hogy — nem a katedrán derült ki, hanem a feleségének kellett őt lelepleznie. Az Akadémián, a hol előadásait tartotta, a professzor úrról nem vették észre, hogy háziszolgája és nem tudós, se a hallgatói, se a «kollégái». Csak mikor a felesége elárulta, akkor jöttek rá, hogy a tanár úr nemcsak, hogy nem tanár, de a képzettsége is minimális. És itt szélesedik ki a dolog, ha még oly fájdalmas is a németeknek — kulturképpé, egy szélsőséges esztéténél jelentékenyebb. Mert ha csak az derül ki, hogy a háziszolgának csak a tanári diplomája hiányzott, de megvan a tanári tudománya, akkor a történelmi nagyobb díszsége a német pedagógiának, mint a mekkora szegénye a német pedagógiának. De a háziszolgáról nem az derült ki, hogy tudós, hanem az, hogy svindler és a mi ennél még furcsább, a svindlereség elég volt hozzá, hogy tudósnak nézzék. Történt pedig ez Németországban, a hol állítólag a csecsemő is tudományt szopik és nemzeti virtust a megtevészetlen alapossággal. Ha például minálunk történnék ilyen bizarr eset, a német fölöttség és alaposság egy pillanat alatt kész lenne az ítéletével és nyugodtan, megfélelbezhethetetlen határozottsággal állapítaná meg, hogy Magyarországon igazában minden professzor — háziszolgája. Legfőleg azon lenne hajlandó meglepődni, hogy ez — egyről ki is derült. Mitőlünk azonban bizonyára a legnagyobb mértékben elvárhatjuk a hatalmas *kulturvok*, hogy elcsodálkozzunk a legújabb és hatványozott esetben. Meg is tesszük, de meg kell vallanunk, hogy a csodálkozásunk egyre kevésbé elemi erejű. A németek az utolsó időkben minden elismerésre méltó nagyszerű tulajdonságai mellett sűrűn szolgáltak csodálkozóival a világnak olyan területeken is, a hol nem mertünk volna elképzelni lenni a csodálkozásra. A nagyszerű német militarizmusnak egy pokoli hőskölteményét írta meg Voigt Herman, a köpenicki cipész; a nagyszerű német erényről a liebenbergi kastélyban zendült föl egy világraszóló dal, a nagyszerű német alaposságról ime a Humboldt-akadémián tartott előadásokat. Remélhetőleg azonban a szintén nagyszerű, sőt legnagyobb német önértéket ezek az esetek nem fogják megőskönteni. Ez az önérték hamarosan át fogja alakítani a legújabb eset tanulságát is vigasztalóbbá és büszkébbé. Az fog ugyanis belőle kiformalódni, hogy Németországban a háziszolgák is olyan tudósok, hogy professzorok lehetnének — bárhol másutt. Csak Németország az az egyetlen hely, a hol, ha megpróbálják, rajtaveszítene.

A plakát nyelve. A plakát nyelve semmi esetre se a diszkret tartózkodás, a mely kerüli a túlzást és a lármás hatásokat. Sőt ellenkezőleg. A plakátnak kötelessége, hogy rikítson a színnel, ordítson a szavával és keresse a hatást, a mennyire lehet. Hiszen a plakát igazában nem

más, mint «becsalogató» papírom megsokszorozódott mása és társa annak az elementárisan barát-ságos úrnak, a ki a harmadrangú boltok kapujában fogdossa el és tessékeli befelé a mélyen tisztelt vásárló közönséget. Ez is mesterség, ez is hivatal, nem olyan előkelő, mint az egyetemi tanáré, de azért hasznos és tisztességes kenyérkereset. A plakátnak élő társa fölött az az előnye is megvan, hogy művészen fejleszhető: alkalmas rá, hogy művészek benne szöveget és értékeset produkáljanak. A mi meg is történik. Ma már sűrűn jelennek meg plakátok a hirdető táblákon és szőlőpókon, a melyek gyönyörűséggel szolgálják művészi érzékünknek. De a plakátnak van nemcsak művészi, hanem — mondják így — irodalmi része is. A szövege. És erről akarunk egy pár szót ejteni. Mert a plakát nyelve újabb mintha kijámulóan lenne. Kezd egyéni zengésűvé lenni, a mely egyéniség természetesen nem írót jellemez — hiszen plakát-írónk még nincsen — hanem karakterizálja a közönséget, a melynek kegyére, figyelmére pályázik. Bizonyára érdemes kitapasztalni: mely esközt és mely stílust találta erre a legalkalmasabbnak és legtestetesebbnek? A megfigyelésünk eedménye legalább is — sajtáságos. A plakátok nyelve ugyanis arra tanít bennünket, hogy a ki kedves akar lenni a közönségnek, az tegye, illetve mondja az ellenkezőjét annak, a mit kedveskedésnek és udvariasságnak nevezünk. Ha nem így lenne, akkor aligha kelneék szinte versenyre a plakátok a — gorombáskodásban. Mert — minden utczasarkon meg lehet győződni róla — most ezt tessék. Egy suszter kijelenti a plakátján, hogy «józan eszű ember» csak az ő boltjában vásárol cipőt. Egy pálinkagyáros adoptálja egy kedves, nagy művészes szavajárását és egyenesen lemárhazza azt, a ki nem az ő rumját iszja. Semmi kétség, hogy ez a tónus a hatás érdekében «erőben» fokozódni is fog. Mert Budapest kevés specialitása között a legfejlettebbek egyike: a gorombaság hálás honorálása. Ennek a virtusnak nálunk bámulatos a becsület, sőt a hitele. Vol itt vendéglő, a melybe azért özönlött folyton a vendég, mert — híres, goromba ember volt a koresmárosa. Mert volt egy nagy orvostudósunk, a ki goromba ember volt, akadt egy esomó doktor, a ki eltanulta tőle a gorombaságot és — nem jártak vele rosszul. A világrót se akarunk zsörtölődni és bárkinél a gusztagával is polemizálni. Csak éppen — csodálkozunk egy kicsit. Csodálkozni pedig bizonyára nagyon is szabad, ha az ember úgy érzi, hogy — van min.

Három ügyvédjelölt. Egyetlen egy napon három ügyvédjelölt «eltűnéséről» szolgáltak szomorú híradással az újságok. Nem együtt tűntek el. Az eltűnésre mindgyökynék megvolt a maga külön oka, sőt megvoltak a maga külön okai és az okok között semmi poezis, mindenütt csak — pénz, a mi együtt tűnt el az ügyvédjelölt uralva még hamarabb tűnt el, mint az ügyvédjelölt. Erős túlzás lenne minden bűnnek, bukásnak, megtévedésnek egész okát az emberen kívül, a körülményekben és a viszonyokban keresni. Tisztán a körülmények az elesett embereknek csak egy hányadát taszították a bűnbe. Az erős lelkű, egészséges erkölcsű, tiszta és szilárd jellemű ember a legnehezebb viszonyok között is megáll és hamarabb lemond az életnek nemcsak minden kíváncsiságáról, hanem magáról az életéről is, mint a becsületéről. De tudjuk, nem mindenki született se hibátlan testi, se hibátlan lelki szerkezettel és bizonyos, hogy egy becsület sorsa nem független az élet külső körülményeitől. A viszonyok tehát a magyarázó erőnek mindig egy tekintélyes tömegét rejtik, illetve szolgáltatók. Ügyvédjelöltnek lenni nem pálya, csak kötelessé előzmenye egy pályának. Sorsjegy, a mi nélkül nem lehet fényereményt csinálni, bár a nyereségy vele se biztos. Átmeneti foglalkozás, a melyet díjaznak ugyan, de nem úgy, hogy bárkinél is kedve támadhatna ezt az állapotot állandósítani a maga számára. Az ügyvédjelöltet rosszul fizetik már csak azért is, hogy a készülő ügyvédből az állapot kellemessége ne esniáljon abamaradt vagy félbenmaradt fiskális. A rosszul fizett emberek

AZ ANGLIAI VÁLASZTÁSOK. — Népasónok a portsmouthi dokkmunkások kőszit.

azonban ebben a drága világban keserves és nehéz sora van akkor is, ha egy magasabb érdek dikálja rá a nyomorúságot. — Hogy a nehéz viszonyok között lelke és erkölse a kísértésekkel szemben szilárdul megállhasson, okvetlenül szüksége van egy dologra. Arra ugyanis, hogy a jövő, a melyért sanyarog, sőt koplal, biztatón, vigasztalón, a kárpótlás gazdag reményeivel felszerelve mosolyogjon reá. Hogy érezhesse: van, a miért érdemes túrnie és nélkülöznie. Ha az ügyvédeknek jó sora van, akkor az ügyvédjelölt könnyebben tűrik és állják a maguk rossz sora. Jobban bíznak a jövőben és jobban féltik, jobban megbecsülik a jövő elérésének nélkülözhetetlen feltételeit. Az ügyvédjelölt lelki és erkölcsi energiájának meggyöngyölt mutató jelenségek tehát nemcsak, sőt nem is annyira az ügyvédtükrre, mint ama pálya helyzetére jellemzők, a melytől a viszonyok alaposabb megismerése után már, sajnos, nem tudnak annyit várni, mint a mennyit reméltek akkor, mikor az ifjuság lobogó bizakodásával neki indult. Az erkölcsük az optimizmusuk léket kapott hajójával súlyed a mélységbe.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Zátonyon. Azok között, a kiket a fiatal magyar lírához számítottunk, a maga útján indult, a maga hangját szálaltatta meg Bodor Aladár. Körülbelül négy éve, hogy kiadta első könyvét, a melyben már feltűnő volt az új formák keresése, de még sokban hozzá volt tapadva a régi ritmusokhoz, — azóta útjában találkoztunk másokkal s tanult tőlük egyet-mást, önmagában is kiforrott s mostani új kötetével beszámol arról, hogy mekkora útját tette meg a fejlődésnek. A négy-öt év eltelt megütött hangokát folytatja tovább. Már akkor is a magyar keserűség éneke volt s ezzel «szólnak» ma is új könyvének legszebb versai, csakhogy most kiszélesedett a távlatuk s nem a napi élet hullámzásaiól táplálkoznak, hanem a magyarság sorsának felfedezéséből. Valami kettősség szőal még benne is, a melyet megtalálunk a fiatal líra más költőiben, éppen a leginkább magyar törzsből eredettekben: a sürű leletti vér és az előreszarkaló nyugati szellem ellentétét. *Magyar dalos Szent-Gallenben* ezimű versében Bodor Aladár azt az érzést próbálja költői formába önteni, a mely a Keletről jött ősi magyart a nyugati kultúra láttára eltöthette s a mely nyugati dűlásaiban öntudatlanul is vezethette: a csábító, megejtő vágyat a kultúra gazdagsága, csillogása után s a rettegő gyűlöletet, a mely annak érzéséből kél, hogy ez a gazdagság és csillogás meg fogja mérgezni a nép erejét, ázsiai szellemét. S ebbe az eszmesorba tartozó gondolatok többször is előfordulnak a kötetben.

előfordulnak Bodor verseiben. A többi versek a költőnek saját gondolataival való vívódásait mondják el; az eszmék mélyről szakadnak fel s bizonyos szenvedélyes erővel sorakoznak versekbe. Érzés és eszme annyira összefoly ennek a költőnek az agyában, hogy a kettő mindig együtt jár; a gondolkodás heves érzéseket kelt benne, az érzések megnyitják a gondolatok forrásait. Ezért van gondolatainak az a sajtáságos lendülete, — mindig megérik, hogy nem hideg, merőben logikai gondolkodás eredményei, hanem nagy belső küzdelemből törnek elő; tanújelei annak a forragságnak, a melylyel a költő önmagából, az önmaga számára egyéni, saját világfelfogást akar kiküzdeni, tisztába akar jönni önmagával s a körülötte zajló világgal. Soha nem látjuk az objektiv elméledő nyugodt tartásában: mindig nyugtalan, szenvedélyes, mindig harezban áll. Erősen egyenetlen, nem tud teljesen urává lenni sem önmagának, sem a művészi kifejezés eszközeinek, a gondolat, vagy néha egy-egy finom árnyalata sokszor kisiklik keze alól. Egészben véve nagyon érdekes költői egyéniség, tartalmas, erőteljes, művészi célokért művészi eszközökkel dolgozó.

Ifj. Szász Béla versei. Legutóbbi karácsonyi albumunkban találhatta az olvasó ifj. Szász Béla-nak apja emlékeztetőre írott versét, a mely bizonyára sok szívben ükeltett visszhangot, különösen ott, a hol Szász Károly emléke él még. Az a vers jellemzi az egész kötetet, melynek egyik legkiemelkedőbb darabja s melylyel most ifj. Szász Béla a nagyközönség elé lép a *Versék* egyszerű címe alatt. A hagyományokhoz való ragaszkodás, annak a szellemnek tovább élésztése, a melyben egykor a költő atya és ennek nagy kortársai dolgoztak és hatottak, — erős, egyszerű, de misztikus túlzásoktól tartózkodó vallásos érzés, a családi kapcsolatok tisztelése, higgadt, józan, de nem lendület nélküli életbölcselet, egy-egy könnyebb, derült, harmónikus lélekre valló hangulat adja meg a kötet tartalmát. Nyugtalanosságokat nem kelt az olvasóban, nincsenek benne nagy díszharmóniák, minden egy megállapodott, lehangadt világnézeten van átszűrve. Külföldi és hazai úti benyomások, egy sereg Heine stíljére emlékeztető apró dal, elmúlt vagy elfojtott érzéseknek visszhangozásai a lelkekben (mint a mikor elmúlt már a vihar, de még sokáig megremeget az ég alja a villámok csatázásaitól), filozófó versek adják a kötet tartalmát s hozzájuk járul még egy sereg csinnal és gonddal készült műfordítás majd mind francia költőktől (a legtöbb Sully Prudhoméból), nyolcz darab Horatiusból, — egy fogékony, a költészetet szerető ember magányos óráinak emlékei. Leginkább rokonszenvesé teszi ifj. Szász Béla verseskönyvét az a komolyág, és megbecsülés, melylyel a költészetnek áldoz; verssein megérik, hogy lelki ünnepek, meghatótt órák, belső felbuzdulások szüleményei. Erre a megbecsülésre vall az a gondos, csiszolt forma is, melybe ezek a versek öltöztetve vannak.

Nyári feleség. Berecz Árpádnak ez im az új novelláskönyve jelent meg. Tizenhárom novella

van benne; valamennyi annak a kitartó hűségnek az eredménye, melylyel a kitűnő szerző már évtizedek óta hódol az irodalomnak s annak a vidámságnak, derült, az életet megérett és könnyed iróniával néző léleknek, a mely munkásságát mindig vezette. Gyönyörűsége többnyire a bürokráciát s benne az apró emberek kapzskodását, a protekciót, a stréberséget éri s a hivatalnok élet köréből néhány nagyon jól megfigyelt típust mutat be ebben a kötetben is. Néhány az elbeszélések közül lapunkban jelent meg először, ezekre emlékezhetnek még olvasóink s fogalmat méríthetnek belőlük a többiekre nézve azok is, a kik Bereczk Árpád munkáinak kedves vonásait még nem ismerik.

Aquila. A m. kir. Ornithologiai Központ folyóirata, az egyedüli magyar madártani folyóirat, melyet Herman Ottó szerkeszt, ezuttal 55 lnyvi terjedelemben, magyar és német nyelven számol be a m. kir. Ornith. Központ 1909. évi működéséről. Nagy érdeklődésre tarthat számot Herman Ottó összefoglaló értékelése az intézet eddigi működéséről, mely az 1910-dik évi berlini nemzetközi ornithologiai kongresszus tagjait von hatvatra tájékoztatja. Érdekes fejezet Herman Ottó levelezése Newton Alfrédal, a hírvesz angol ornithologussal. Schenk Jakab és Hegyfokj Kabos gazdag anyag alapján ismertetik az 1908. évi tavaszi madárvonulást Magyarországon. Csiki Ernő és Chernel István a madarak táplálkozásáról adnak adatokat. Lintia Dénes dobordzsi tanulmánytájt ismerteti. Széleskörű érdeklődést keltethet Csörgőy Titusz közleménye a hazánkban megindított madárvédelmi, nevezetesen madártelepítési mozgalom eddigi sikereiről. Schenk Jakab a madárjelölés révén elért eredményeket ismerteti, nevezetesen a magyar golyák és egyéb költözők madarak vonulási útjait és téli szállásait s ezenkívül tájékoztat a madárvonulásra vonatkozó újabb mozgalmakról és eredményekről. A nagyobb közlemények mellett még számos kisebb cikk gazdagítja a színes és fekete képekkel is díszített vasos kötetet.

A Magyar Könyvtár. legújabb sorozata három különböző körből való művet bocsát az olvasók közé. Az egyik közülük a népszerű természettudományi műveiről Németországban ismeretes írónak, Bölsche Vilmosnak *A tengerfenék titkaiból* című munkája dr. Falop Zsigmond fordításában. Alapos tudással, rendkívül eleven írói formában írt kis könyv, — akárki úgy olvashatja, mint valami regényt. A másik füzet *Iosen A tenger asszonya* című drámáját adja Forbáth Sándor fordításában,

a harmadik pedig Henri Lavedan, a nálunk is ismert francia író dialogus formájában írt rajzgyűjteménye, melyet Benedek Marcell fordította magyarra.

A «Jó Pajtás». Sebők Zsigmond és Benedek Elek képes gyermeklapja január 23-iki számában közli Endrődi Sándor versét, *Zsoldos László elbeszélését*, újabb részletet Dörögő Dömötör, a híres-neves maczkó utazásaiól Sebők Zsigmondtól, mesét és regényfolytatást Benedek Elektől, regényt Rákosi Viktortól, verset Tóth Andortól, ezikket a fotográfusáról Sebők Gyulától. Szerkesztői izenetek, rejtvények adják a szám további tartalmát, a szép képek pedig külső kiállítását teszik vonzóvá és kedvesé. A *«Jó Pajtás»* előfizetési ára negyedévre 2 korona 50 fillér. A most belépő előfizetők még megkapják a *«Jó Pajtás»* karácsonyi ajándékát: a díszes kiállítású, gazdag tartalmú almanachot és a csinos tárcza-naptárt. Mutatványul mindenkinek, a ki kéri, elküldi a rendkívül bő tartalmú karácsonyi és újévi számot a kiadóhivatal (Budapest, IV., Egyetem-utca 4).

Új könyvek:
Zatonyon. Új versek (1906—1909). Irta Bodor Aladár. Budapest, Franklin-Társulat; ára 2 kor.
Versék. Irta ifj. Szász Béla, Budapest, Hornyánszky Viktor.

Nyári feleseg. Elbeszélések. Irta Bereczk Árpád. Budapest, Singer és Wolfner; ára három korona.
«Magyar Könyvtár» új füzetei: *A tengerfenék titkaiból.* Irta Bölsche Vilmos, fordította dr. Falop Zsigmond; ára 30 fillér. — *A tenger asszonya.* Szimmő öt felvonásban, írta Ibsen Henrik. Norvégból fordította Forbáth Sándor; ára 60 fillér. — *A fiatalok.* Irta Henri Lavedan. Fordította Benedek Marcell; ára 30 fillér.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: Szárnovszky Edző kegyesintézményi áldozópap, érdemesült házifőnök és gimnáziumi igazgató, a kegyesrendiek privégei társaságának tagja életének 59-dik évében Budapesten. — Rédei Kálmán számtanász 59 éves korában Kaposváron. — Dr. Földváry István Esztergom város tiszti főügyésze 54 éves korában Esztergomban. — Szentimrei Medgyes Ferencz, a Ganz-féle villamosági részvénytársaság főmérnöke 50 éves korában Budapesten. — Volena Mátyás mérnök 65 éves korában Győrött. — SIKRÁY ÁRPÁD, az

Első Magyar Általános Biztosítói Társaság miskolczi főügynökségének pénztárosa életének 48-dik évében Miskolczon. — DURASHEVICZ LAJOS államrendőrségi főpénztáros, életének 62-dik évében Budapesten. — Bnsai BENKE ISTVÁN földbirtokos, a «Magyar Biztosító Szaklap» főszerkesztője 52 éves korában Budapesten. — TOLNAFY BÉLA, Kistelekek község jegyzője 60 éves korában Kisteleken. — Eszeleneki SZACSVAY DÉNES ügyvéd 68 éves korában Kolozsváron. — PERES SÁNDOR, nyug. főgimnáziumi rendes tanár 59 éves korában Csíksomlyón. — BARTÓKY GÁBOR, a dettai postahivatal főnöke, 40 éves korában Det-tán. — ZSINÓI JÁNOS magánzó 77 éves korában Budapesten. — FISCHER JÓZSEF, a Fischer J. D. fővárosi hirdetőiroda tulajdonosa Budapesten. — KRASZ-NAY ANDOR, a nagyváradi színházalatt tagja 50 éves korában Nagyváradon. — HENCZ IMRE bérlő 48 éves korában Nyul községben. — KOTT LAJOS, végzett középiskolai tanuló 20-ik évében Magyarországon. — Dr. KRÓCZER LÁSZLÓ, tokaji községi orvos, Zemplén-vármegye törvényhatósági bizottságának tagja, a Tokaji Bortermelői Társaság r. t. elnöke stb. 48 éves korában Tokajban. — BUDA Győző adótárnok 60 éves korában Rózsahelyen. — SZOLJÁ JÓZSEF, harmadik polgári osztályú tanuló, Szójar Lajos uradalmi gazdaságát és neje, szül. Hanig Julianna gyermeke Hórbán.

Bodófi BODAY DÁNIELNÉ, szül. pécsi Pécsvárady Karolina életének 65-dik évében Gárdonyiban. — ÖZV. LENDVAY ANTALNÉ, szül. Schmidt Teréz életének 55-dik évében Esztergomban. — ÖZV. SZIRIMAY JÓZSEFNÉ, szül. László Sándorné életének 74-dik esztendőjében Győrött. — RILL NÁNDORNÉ, szül. Koller Anna, életének 45-dik évében Budapesten. — GRÓNYI JULIÁNA Makón szárnycsászó éves korában. — Dr. ZIEGLER KÁROLYNÉ, szül. Kópeczi Deák Margit 38 éves korában Maros-Vásárhelyen. — LENGVEL ARANKA, Lengyel Antal és felesége, szül. Moldován Teréz 18 éves leánya Zilahon. — FESSLEHOFER JÓZSEFNÉ, szül. Ambrózy Mária 25 éves korában Budapesten.

EGYVELEG.

*A sarkosillag és a Nap hőmérséklete. A Nordmann-féle mérési módszerrel Hamy a többek között a sarkosillagnak és a Napnak is meghatározta a hőmérsékletét, a mint ezt a Tudományos Akadémia egyik ülésén fel is olvasta. Adatai szerint a sarkosillagnak hőmérséklete 8200 fok. Napunké pedig csak 5320 fok. (G. L.)

Szerkesztői izenetek.

Annára gondolok. Megkaptuk, közölni szándékszunk ezt is, a régebben nálunk lévő is, a mint sorát tudjuk ejteni.

Fizetve. A novella nem üti meg a mi színvonalunkat, — nem közölhetjük.

A gyöngyösi piactérben. Pengesd lantomat stb. Bizony igazán van, nem kicsi teher azt a sok verset olvasni, a mit a szerkesztőség nap nap után hoz a posta. Egy halom csobban sok ha akad egy búza szem. Az ön versei nem épen az csobbi valók, de nem is búzaszemek. Művelt, olvasott, költészet-kedvelő ember munkái, de nincs bennük eredeti költői szellem. Irójuk alighanem jobb vers-olvasó, mint versíró.

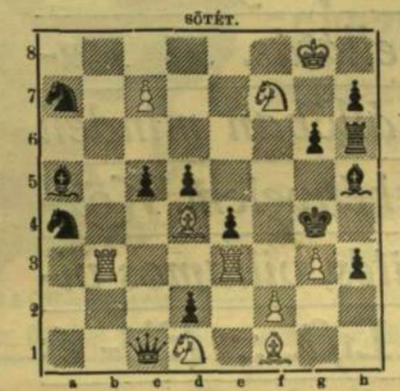
A kályha előtt. Se hideg, se meleg ez a vers: csinos, csinos, az ember olóvassa — és nem marad meg utána semmi, sem az emlékezetében, sem a szívében.

Én edes Istenem. Semmitmondó apróság, egyenesen rosznak nem lehet mondani, de — ez már baj — jönnek még kevesebbek.

Trézi asszony. Sajnos, nekünk más az ítéletünk: a balladában nem találunk egyebet, mint üntig ismert népballadai sablonokat.

SAKKJÁTÉK.

2676. számú feladvány Loyd Sámueltól, New-York.

Világos indul és a harmadik lépésre mattot ad.

A 2660. számú feladvány megfejtése Gamage F-től.

- 1. Hb8-c6! ... Kc6-d5 (c, d, e, h) 1. ... Kc6-d5 a, b) 2. Bb7-c7 ... Kd5-c4 2. Bb7-c7 ... Kd5-c6 (b) 3. Va8-a2! + matt. 3. Hc6-d4 + matt.

- 1. ... Bg5-d5 2. Bb7-c7 ... Kc6-f5 3. Va8-f8 + matt.
- 1. ... Bg5-e5 2. Va8-a2 ... Hf3-d7 (f) 3. Bb5-e5 + matt.
- 1. ... Bg5-e5 2. Va8-a2 ... Hf3-d7 3. Bb5-e5 + matt.
- 1. ... Hf3-d7 2. Va8-e8 ... Ke6-d5 3. Ve8-e7 + matt.

A 2661. számú feladvány megfejtése Behting O.-tól.

- 1. Kc1-b2 ... Hc6-e7 2. Vg2-f1 ... t. sz. 3. Vb5 + matt.
- 1. ... Hc6-d4 2. Vg2-d2 ... t. sz. 3. Vg4 v. Vd5 + matt.
- 1. ... Bb5-h2 2. Vg2-h2 ... Hh1-g3 3. Vh2-g3 + matt.
- 1. ... Bb5-t. sz. 2. Vg2-g5 matt.

Hölyvesen fejtették meg: Merényi Lajos. — Geist József és Stark Vilmos. — A «Budapesti Sakk-kör» — A «Budapesti III. ker. Sakk-kör» — Ludányi Antal, — Wyehogrod Pál. — Beer Mór. (Budapest). — Németh Péter (Csenger). — Kintzsig Róbert (Fakert). — Müller Nándor (Szombathely). — Hofbauer Antal (Léptóvár). — Szabó János (Bakony-Szentlászló). — A «Győri Sakk-kör». — Székely Jenő. — Mészáros József (Győr). — A «Zborói Társaság». — A «Kálóczi Katolikus-kör». — Vedezős Miklós (Zirc). — Ifj. Hubay Bertalan (Bodásujlak). — A «Dunaoldali Egyenlőségi kör» (Dunaoldás). — Barcsa Mihály (Biharudvari). — Csolnoki István (Hajdúhadháza). — A «Leibetic Gazdasági Kaszinó». — (Leibetic). — Lusztik János és Szivák János (Alberti-Isra). — (Csengeri Kaszinó). — Csenger. — Király Mihály (Zenta). — Kunz Rezső (Temesváros).

KEPTALÁNY.

Az 52-ik számban megjelent képtalányok megfejtése.

Menyasszonyi ruha - selyem
minden színben, méterenként 1 K 35 f-ől feljebb. Bőr- és vasmmentve a megrendelőhöz szállítva. Gazdag mintagyűjteményt postafordulattal küld.
HENNEBERG selyemgyáros Zürich.

Salvator
A Bőr- és Lithion-tartalmú vasmentes gyógyforrás
kitűnő sikerrel használták vesebajknál, a húgyhólyag-bántalmánál és köszvénynél, aczukorbetegségnél, az emésztési és lélegzési szervek hurutjainál.
Húgyhajtó hatása!
Vasmentes! Könnyen emészthető! Teljesen tisztá!
Kapható árkétszerkedésben vagy a Szege-Lipőci Salvatorforrás-Vállalatnál Budapest, V. Ruzsák-rakpart 8.

Feketére fest * Hőfehérre tisztít
hetenként sok 100 ruhát. naponta átlag 20.000 szallit, kérelmet.
Ruhák vegyileg tisztítottak
HALTENBERGER ruhafestőgyárában
KASSA. — Alapítási év: 1810.

Kérjen mindenütt Attila - cipőt!
Ha fáj a feje ne tétovázék, hanem használjon azonnal **Beretvás pastillát**
mely 10 percz alatt a legmakacsabb migránt és fejfájást elmulasztja. — Ára 1 korona 20 fillér. — Kapható minden gyógyszerárban. Készíti **Beretvás Tamás** gyógyszerész Kispesten. * * * * * Orvosok által ajánlva. — Három doboznál ingyen postai szállítás.

BRAZIL FALGON
ROGKREMLI-ESTERÁVAZ
IDEÁLIS SZER A FOGAK ÁPOLÁSÁRA
FEHÉRíti A FOGAKAT EDZI A FOGHUSZT
Kapható mindenütt, egy tubus ára 60 fillér.
" MEGBIZHATÓAN JO ÉS JUTÁNYOS "
A BRAZIL-SAVANNA-RUM
Gessler Siegfried, Budapest
Altwater-likőr gyárából

Köhögés
feketedés és hurut ellen haszn.
Béthy-féle ezukorkát
pennetéri kivonattal.
Ára 60 fillér.

SVAICZI SELYEM A LEG-JOBB.
Kérjen mintákat ujdonságainkról feketében, fehérben és színesben: *Belizna, Cachemire, Shanung, Duchesse, Orpé de China, Cstela, Messalina, Monacina* 120 cm. széles, méterenként K 1.20 és feljebb. Barsony és plüss ruháknak és bluzoknak stb., ugyszintén kímzett bluzok és ruhák baltában, szővetségben, vászonban és selyemben. Csak a szavatoltan szőlő selyemszövetek árulunk közvetlen a magánvevőknek bérmentve és már elvámolva.
SCHWEIZER & Co., LUZERN U 23 (Svacez.)
Selyemszövet kivitel. — Királyi udv. szállító.

Fogorvosi- és fogtechnikai műterem
Budapest, IV., Károly-körút 26., I. emelet
FOGAK és teljes fog-sorok szápadlás nélkül.
Aranyfogkoronák, aranyhídak és mindenemű kausok fogazatok, melyeket a szájból kivenni nem kell. A gyökereket eltávolításra felkészítjük. Tartós porcelán- és arany-tömések. Foghasználat teljes érdekeltségű, 10 évi jóállás. Vidékiek 1 nap alatt kiérkezhetnek, megvárhatják. — Mérések árak.
Dr. EDELMANN JÓZSEF és MÁRFAI
néhai dr. Neufeld D. fogorvos volt techn. assistense. (Lift.)

SZŐLŐOLTIVÁNY,
szőlővesszőből és borról nagy és bérmentve kildom meg képes árjegyzékemmel ingyen, a ki címét tudatja. Ezen könyvet meg az is kérje, a ki rendelni nem akar, mert ebből megtanulhatja a szőlőtelepítést és a mellék sok szőlőkép van benne. Szőlőoltványoktól és más egyéb európai és amerikai szim és gyökere vesszőkből, a világhírű Delawaréból állandón több millió készlet eladó, oleds ár mellett. Több ezer elismeréslevelel. Kéne több hercegi és grófi uradalomtól. Cím: **SZÜCS SÁNDOR FIA** szőlőtelepítő Biharódszeg.

SANITAS SZOBAGÖZFÜRDŐ
hozzáson tölem azonnal
8 napi próbára
aki csúsz, köszvény, ischias bántalmait ellen már mindent próbált eredménytelenül. Kapható havi részletfizetésre. Ismertető könyv ingyen és bérmentve. — **FÖRSTNER ALADÁR,** Budapest, xxx VII 17. Alsóerdősor 30. szám. xxx

TÖRLEY PEZSGŐ
Hasonlóan híres jelzésű: **Leichner-Bermelino** pudere 3l, 3 és 1.50. A papadig csak **Leichner-féle pudert** kérjünk Kapható szű dobozokban minden illatszerüzletben és a gyárban: **Leichner L. Berlin S.W.** Schützenstrasse 31.

BÁLBA Telt kebel elérésére.
Sépg kebel szerese, ma már nem képez utok a hőlyg-világ előt, a mióta a «Pitules (Orion)» (Pitules) esodlása használatra ismertese. Ezek a pillák valóban azon tulajdonsággal bírnak, hogy a kebel kifejlésztik, megszilárdítják és újalakítják, ép úgy a nyak és vállcsontok ízeget megszilárdítják az által, hogy a kebelnek kezes teltségét kölcsönöznék a nélkül, hogy a derekat kővitének. A kebeli pillák főleg keleti nővegykönyvekben készülnek a az ártalmas arzénből teljesen mentesek. Hatást nem szabad hasonló cédő más külső vagy belső használatra szolgáló szerrel összehasonlítani. Egy több mint 20 évi eredmény a Pitules Orientales híresített megrögtötte annyira, hogy úgy a fiatal leányok, mint az asszonyok az egyedüli kebelre tegyen szart. Könnyű és diskrét kezelés, tartós eredmény már 2 havi használat után. Egy üvegcske használati utasítással 6.45 kor., utánvét 6.75 kor. Főraktár Budapest Török József 12. Király-utca 12. Prágában Fr. Wittke & Co. Wassergasse 19.

Leichner-féle arcz-puder
a legjobb és legértelmesebb arcz-puder, az arcnak üde, rózsaszínű és friss, fiatalos színt ad, nem vehető észre azon, a ki használja.
Hasonlóan híres jelzésű: **Leichner-Bermelino** pudere 3l, 3 és 1.50. A papadig csak **Leichner-féle pudert** kérjünk Kapható szű dobozokban minden illatszerüzletben és a gyárban: **Leichner L. Berlin S.W.** Schützenstrasse 31.

Valódi nemes hercezi kanári madarak.
Künnő és szorgalmasan éneklő hímek darabja 10, 12, 15, 18, 20 és 25 korona, tonyészőntvények darabja 3 és 4 korona. Eők megérkezéséért szavatolok! A legmesszebbmenő garancziák. A szállítás, miután a csomagolás a legbiztonságosabb eszközökkel, a legnagyobb hűségben és törődéssel.
NEUMAYR PÁL Zalaegerszegen.
:: Jaj, be jó! ::
Menthol fogszappan a legjobb fogtisztító szer. Aki egyszer megpróbálja, annak más nem kell. Kapható gyógyárakban, drogeriákban és illatszerüzletekben, valamint a készítőnél Sztarka gyógyasz. Moholon, 1 kor-ért.

ROZSATEJ
kiünő teint-apolószert 2 K fiatalos üdeséget kölcsönöz a bőrnök, halzsamszappan hozzá 60 f.
OSAN kiünő fogápoló szájjalviz K 1.76, fogpor 88 f.
TANNINGENE legjobb hajfestő szer 5 K Hetekig megmarad és nem engedi füstökét. Sötétzőke, barnára és fekete-re.
ANTON J. CERNY, Wien, levélcím: XVIII Carl Ludwigstr. 6. Gerak: I. Maximilianstr. 9. Raktár: gyógyzertárakban, parfümeriákban stb.

Párisi világiállitás 1900: Grand Prix.
Kwizda Restitution-Fluidja.
Mosóvíz lovak számára, egy üveg ára K 2.30. — Udvari és verseny-istállóban több mint 40 éve használatban; nagy faredalmak után újra erősit, az inak merev-éget megszilárdít és a lovat trainingben kiváló képességűvé teszi.
Kwizda Restitution-Fluidja szájgyógy- és emleke te csomagolás vedre. Csak az új látható védjegyvel valódi. Kapható minden gyógyzertárban és drogeriában. — Képes árjegyzékét ingyen és bérmentve. — **Török József** gyógyzertára Budapest, Király-utca 12, Andrássy-út 25.

FELÜLMULHATATLAN,

mert asszonyok, leányok tiszta, fiatal, üde arczot k... pár nap alatt, ha a mármárosi

LILION-ARCZKENŐCSÖT

használják. Nem szabadna oly háznak lennie, a hol este, reggel nem mármárosi a csodás hatásu

LILION-SZAPPANNAL

mosakodnának. Kis tégely 1 korona Nagy tégely 2 korona. Szappan 50 fillér. Lilion-puder (3 színben) 1 korona 20 fillér. — Egyedüli készítő:

Dr. REISMAN ÖDÖN

gyógyásztára, Mármaroszi, Erzsébet-főter 11. Postai rendelések még aznap elintéztetnek.

PETROLNERUDA

kitűző hajvíz

1 üveg ára 1 korona 50 fillér.

Vasárnapi Ujság lapok részére hirdetések... Képes Folyóirat: BLOCKNER I. hirdető-iroda Budapest, IV., Sütő-u. 6. vez. fel. Képes Néplap: Mutatványszámokat és költséget kívánatra küld.

Köhögés

rekedtéget, hurutot, gőresis köhögést gyorsan és biztosan megszüntetnek az oroszlág kipróbált KAISER-FÉLE MELL-KARAMELLÁK a három lenyövel. 5300 hiteles bizonyítvány a biztos sikerrel tanuskodik a csomag 20 és 40 fill. gyógyszárakban és drogériákban. Fr. Kaiser Bregenz, Vorarlberg.

BUTOR

izléses és szolid kivitelben, teljes lakberendezések készpénzvagy részletre kapható

Sárkány J

butoriparosnál, Budapest, VII., Erzsébet-körút 26. sz. műhely és raktár.

+ Soványság. +

Szép, telt testidomokat, gyönyörű lehellet verhet a tüdőnyílág védelme. «BÜSTERIA» erőprunk által, arany éremmel kitüntetve: Párisban 1900, Hamburgban 1901, Berlinben 1903. Hozás u-8 hét alatt egész 30 fontig. Szigorúan szolid, nem ámitás. Számos köszönvénylívnyítás. Dobozos hamiltati utasítással 275 K. A pénz postautalványon beküldése, vagy utavált mellett, beleértve portó is. Hygienische Institut Dr. Franz Steiner & Co., Berlin 57., Königsgrätzerstr. 66. Leraiki Magyarországra részére: Török J., gyógyszerésztára Budapest, VI., Király-utca 12. szám.

Rendeléseknél sziveskedjék lapunkra hivatkozni.

TÁTRALOMNICZ

:: A legmodernebb téli sporttelep. :: Ideális új bobbálya. Külön rodli és skeletonpálya. Első-rangu ellátás. A Palota-szállóban minden modern kényelem. Központi fűtés, villamos világítás. Lift. :: Elő- és utóidényben kedvezményes árak. Prospektus.

DALLOFF TEA

Dr. Dalloff párisi orvostól, kövérség ellen. Törv. véde. Felmillió csomag forgalom csak Párisban. A Dalloff Tea a legbiztosabb és legártalmatlanabb szer a kövérség ellen. A hülyék természetét karosvá és elegánsá változtatja. — Az urakat megszabadítja a terhes kövérségtől. A kövérség nemcsak kellemetlen, hanem idő előtt öregít is. Hogy mindig fiatalok és karosok lehessünk, igyunk naponta 1-2 csésze DALLOFF TEA-t. Ez egy tiszta növénygyógyászat és vértisztítószer. — Az uraknak 6 kor. Óvakodjunk utána. Kapható minden gyógyszárban. Főlerak Magyar-Török József Budapest, VI., orsz. részére: Király u. 12.

Használat előtt.

Használat után.

LOHR MÁRIA

Csipke-, vegyszeti tisztító és festészetitintézet. Gyár: VIII., Baross-utca 85. Fióküzletek: IV., Ekkó-út 6. VI., Andrássy-út 46. VIII., József-körút 2. IX., Calvin-tér 9. V., Harmincs-utca 3. VI., Teréz-körút 39.

DÁVID KÁROLY ÉS FIA

doboz-, papíráru- és szab. fémkapocs-gyára Budapest, I., Mészáros-utca 58. sz. Telefonszám 41-48. Sürgönyezim: Cartonage. Gőszőre berendezve. A magyar kir. dohányjüvedék szállítója. :: Napi gyártás 150,000 doboz ::

Budapesti Takarékpénztár és Országos Zalogkölcson R.-T.

irodái VI., Andrássy-út 5. (saját házában).

Befizetett részvénytőke: 10 millió korona. Elfogad betéteket, lezártított váltókat és előleget nyújt értékpapirokra. M. kir. szab. oszt.-sorajáték felárultató helye: VI. ker., Andrássy-út 5. Kézizálog-üzlet: IV. ker., Király-körút 18. IV., Ferenciek-tere 4. sz. (Lány-utca sarok). VII., Király-utca 57. VIII., József-körút 2. VIII., Üllői-út 8. sz.

BLUZOK PRINCESSÉ RUHÁK

costum és pongyolák FALUDI LÁSZLO Bpest, VI., Andrássy-út 45. Dívatlap ingyen!!

Ha lúdtalpa van! fáj a lába!

KÉRJE a szakorvosok által ajánlt szabad. Laufer-lúdtalpfűző prospektusát. — Egyedüli készítő SZÉKELY ÉS TÁRSA ortopéd cipő-készítő Budapest, Múzeum-körút 9. Képes árjegyzék mindennemű cipőkről ingyen.

ALAPITVA 1865.

HECKENAST GUSZTÁV

ZONGORATERMEI Bpest, csakis Gízella-tér 2.

IBACH-ZONGORÁK egyedüli képviselője Telefon 169.

IBACH-zongorát játszanak és ajánlanak: Backhaus, Dohnányi, Pugnol, Alice Ripper, Sauer, Stefaniay stb.

Rozsnyay Pepsin bora.

Kellemes ízű, kiváló jó hatásu szer étvágytalanság, rendetlen emésztés és gyomor-egyenség ellen.

Étkesés közben véve, megóv a gyomortelheléstől. Egy üveg ára 3 kor. 20 fill.

12293 Kapható: minden gyógyszerertárban valamint

ROZSNYAY MÁTYÁS gyógyszerertárban ARAD, Szabadság-tér

A feltámasztó kiscsanya.

Nincs kopaszág. Nincs hajhullás. Nincs korpaképződés.

Ella: haj- és szakkállnövesztő pomádé rövid használatu után. Szigorúan megbízható hatása meglepő. Öreg és fiatal, urak és hölgyek hajuknak, szakkálluknak és szemöldöküknek ápolására és növeztetésére csakis Ella pomádét használják. A tartalmatlanságért szavatolta. A korai megfeszüléstől megóv: a hajnak gyönyörű fényt és teltséget ad. Sámánlan elismerőirat minden világrészről. Kítüntetve: Páris 1909 díszoklevéllel, arany-éremmel és díszkereszttel. Kapható: Mitzky Kamilla urónő, Marburg a/D. Goethe-strasse 2/d. Budapest: Török J.-nél Király-utca és Károlyi-körút sarkán. Sétáltudás csakis utávvétel vagy az ösdrogériájában Rakóczi-út 50. Sétáltudás csakis utávvétel vagy az ösdrogériájában Rakóczi-út 50. Sétáltudás csakis utávvétel vagy az ösdrogériájában Rakóczi-út 50. Sétáltudás csakis utávvétel vagy az ösdrogériájában Rakóczi-út 50. Sétáltudás csakis utávvétel vagy az ösdrogériájában Rakóczi-út 50.

Közüző berendezések. Kőtörők. Henger-művek. Válogató-berendezések. Betonkeverők. Homok-mosogépek. Csiszoló-gépek és csőformák. Hidraulikus prések. Különlegességi gépgyár.

Dr. GASPARY & Co.

MARKRANSTADT, Leipzig mellett. Levelezés minden nyelven. 228. sz. árjegyzék díjmentesen.

A 16-os Browning serétes automata ismétlő fegyver megjelent és belőtt példányok gyári áron legjobban nálam szerezhetők be.

Vadászfegyverek

legjobb gyártmányok u. m.: Nowotny I Prága, Holland & Holland, Purdey Scot stb.

Sport és utazási cikkek

rendkívül nagy választékban, a megszokott szolid árak mellett, :: legjobban beszerezhetők ::

HUZELLA M. cégénél Budapest, IV., Váci-utca 28. Legújabb árjegyzék ingyen és bérmentve.

A Pesti hazai első takarékpénztár-egyesület

hetvenedik ÉVI RENDES KÖZGYÜLÉSÉT

1910. évi februárius hó 2-án d. e. 10 órakor fogja Budapesten, Pestvármegye székháza dísztermében (Városház-utca) megtartani.

TÁRGYSOROZAT:

- 1. Jelentése az igazgatóságnak és a felügyelő-bizottságnak az 1909-ik évi üzlet eredményéről. 2. Határozathozatal a mérleg és a tiszta jövedelem iránt. 3. Egyéb igazgatósági előterjesztések. 4. A felügyelő-bizottság hét tagjának és a választmány egy tagjának megválasztása, valamint az ezen választások folytán esetleg a választmányban megüresedő további helyeknek választás utján való betöltése (alapszabályok 36. és 44. §-a).

Ezen közgyűlésre a t. cz. részvényesek azon figyelemzetéssel hivatnak meg, hogy az alapszabályok 14. §-a értelmében csak oly részvényes gyakorolhatja, akár saját személyében, akár meghatalmazott által, szavazati jogát, kinek részvénye 1909 december 31-éig nevére iratott s a közgyűlést megelőző nap d. u. 5 órájáig az egyesület főpénztáránál még le nem járt szelvényeivel együtt letételezt. Budapest, 1910 januárius 11-én.

(Utányomás nem díjazatik.) Az igazgatóság.

Advertisement for FERROMANGANIN. Includes text: 'Tanárok és orvosok által elsőrangúnak elismerve. Sápkorosoknak Gyengéknek Idegeseknek Vérszegényeknek Lábbadozóknak Gyenge gyermekeknek. Erősíti és téplálja a testet. Emeli a testi és szellemi erőt. Fokozza az étvágyat; elősegíti az emésztést. Kellemes ízű. Öreg és fiatal egyaránt szereti. Ara nagyüvegenként: K 350. Kapható gyógyszerertárban Nagyban: Nagykereskedésekben. Ferromanganin © Budapest VI. Király u. 12'

Advertisement for Brausweller Janos. Includes text: 'MAGYARON ELSŐ, LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB HIRNEVŰ ÓRAÜZLETE. Alapították 1847. ÓRAK, ÉKSZEREK 10-évi jótállással RÉSZLETFIZETÉSRE. Képes árjegyzék bérmentve. Javítások pontosan eszközöltetnek.'

Halljuk ama szeplős hölgyeket

kik arczokról egész egyszerűen leomssák az összes szeplőt és pattanást a DIANA szappan és DIANA krém segítségével.

KÖSZÖNŐ LEVELEK:

Igen tisztelt Gyógyszerész ur!

Ne vessen meg az én elismerő levelem, de nem tudom máséknál meghálálni azt, hogy a Diana krémje minden szeplőmet elmulasztotta. Különben nem volt semmi szépségem rajtam, de az a sok szeplő egészen eltorzította az arczomat s azt hiszem a fő az egy nőnél, hogy az arczra sima és fehér legyen. Egész életemben hállásan fogok Önre gondolni. Üdvözl!

Hans Grete Sägerin.

Tekintetes ERENYI uram!

Ha lehet, küldjön utánvéttel 4 darab Diana-szappant, mert már elfogyott a másik 3 darab és én annyira megszoktam már a Diana szappant, hogy nem is tudnék más szappannal mosakodni. Dicséretre váltak ez a szappan, mert mióta ezzel mosakszom, nincs egyetlen szeplőm sem és hófehér lett az arczom. Amikor a Diana-krémet kezdem használni, először nagyon megijedtem, mert egészen lechmilt a bőröm, de utána annál szebb lett az arczom. Mindenkinek örömmel ajánlom a Diana-szereket. Azonnali szállítást kér.

Kelemenné.

Tisztelt ERENYI ur!

Szívesen terjesztem az ön Diana-szappanját és Diana-krémjét, mert végtelen örööm van, mióta ezen szereket használom. Ahányszor a tükörbe nézek, mindig áldom azt, hogy ilyen csodálatosan éljenek a szeplőm és pattanásim. Kérek ismét 6 darab Diana-szappant és 3 Diana-krémet nappali használatra. Tisztelettel Schlesinger Gertrud.

Tisztelt ERENYI ur!

Az itteni gyógyszerárban nem kaptam Diana-pudert. Ön pedig azt írja, hogy tanácsos gyengén lepuderezni az arczot, küldjön tehát 2 doboz fehér pudert szarvasbőrrel és miután úgyis egy a portó, tessék hozzácsomagolni 3 darab Diana-szappant is. Ha van valami jó milleser-írója, úgy küldjön azt is, de csak Erenyi-féle legyen és ne kerüljön többé 2 korónánál. Megint csak azt mondom, hogy a legjobb szeplő elleni szer az ön Diana-krémje és Diana-szappanjá, mert az én szeplőm az arczomat valami hámulatos módon megszépítették az ön szerel.

Teljes tisztelettel Ludwig Sarolta.

DIANA-PUDER

pedig arról nevezetes, hogy az arczon egyenletesen tapad, szabad szemmel teljesen láthatatlan; amennyiben pedig teljesen ártalmatlan szerekből van összeállítva, ki van zárva a láthatósága a kékes-színű arczbőrnek, amely szín olyan nők arczán látható, kik ártalmas összetételű pudert használnak.

- Egy üvegtégely Diana-krém (nappali és éjjeli használatra) **1 kor. 50 fill.**
- Egy nagy darab Diana-szappan **1 kor. 50 fill.**
- Egy üvegtégely Diana-krém (csak éjjeli használatra) **1 kor. 50 fill.**
- Egy nagy doboz Diana-puder szarvasbőrrel együtt (fehér, rózsá, vagy sárga színben) **1 kor. 50 fill.**

Kapható egész Európában a gyógytárakban, drogériákban és parfümeriákban. Aki nem tudja saját helységében beszerezni az rendelje meg a központól:

ERÉNYI BÉLA gyógyszerész Budapest, Károly-körut 5.

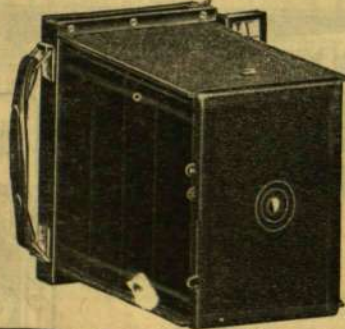
(A legkisebb megrendelés is fordulópostával utánvéttel eszközölhető.)

„Kizárólag eredeti, legjobbaknak elismert”
„Iró angyal” gramofon
gépek és lemezek.

SCHMID NOVÉREK-nél
Budapest, IV., Kigyló-tér 1. sz.
Választék-küldemények, kedvező lemezre fölvetel. Ár-és lemezjegyzék ingyen és bérmentve.

MAGYAR CAMERA IPAR
(Balázs és Társa) Budapest, VII., Garay-u. 9.

Kényelmes havi részletre a legújabb Clap-camera 1 1/2 centiméter :: vastag. ::

Nyitva

Bezárva

Ára
50—kor.
teljes felszereléssel, havi törlesztés 2—korona.

— Lovágandó és beküldendő. — Megrendelési ív. —
Ezennel megrendelek 1 dbh Perplex 9—12 Clapcamerát teljes felszereléssel ötven korona árban, mely összeget 2 korónás havi részletekben törlesztsem, az első részlet utánvétetik.

Lakhely: _____
Kelet: _____
Név és foglalkozás: _____

FÖLDES MARGIT CRÈME
LEGJOBB ARCZSZEPIÍTŐ SZER

Téli fürdőkúra.

A Budai Szt.-Lukácsfürdő

Nagy-szállodájában és Thermal-szállodájában látkés teljes ellátással naponként 10 koronától feljebb. Minden szobától fűtött folyosók vezetnek az iszapfürdőkhöz. Természetes forró-meleg kénos források, iszapborogatók. Prospektet küld a Szt.-Lukács-fürdő Részvezetára. Budapest, Budán.

Franklin-Társulat nyomdája, Budapest, IV., Egyetem-utca 4. szám.

‘REKORD’ kézitáska

Legújabb minta. Erős zergé-, angol saffian- vagy kecske-bőrből minden színben 18 cm magas, 21 cm széles, selyem béléssel, belül toilettel 11 koszonáért kapható a készítőnél

CSÁNGÓ bőrszűves, Bpest, Múzeum-körut 3.
Pénc-, szivar- és bankó-tárczák nagy választékban. Vidékre a pénz előleges beküldése mellett portómentes.

Fontos minden háztartásban! Hygienikus szobaüreszék.

A Keleti-féle szagaalan, pneumatikus légmentes záró szabaddalmazott zárral ellátott szobaüreszék a legjobb és legolcsóbb a terén! — Fél nem tonná alakok 150—200 szold szerkeszt! Olcsó ár!
Továbbá nagy rakomány tartok:

Betegtoló koscsik és székeköl szoba- és utcazi használatra, ágyasztalok fekvő betegek részére, minit ékező és íróasztal használatra; bidet-k minden alakban, fűthető irrigátorok, thermophorok a gyomorra és hasra, megtartja a melegét fűtés nélkül 24 óráig; Thermos-palackok, melyek a hideg folyadékokat hidegen, a melegeket melegen 8—10 óráig tartják, a nélkül, hogy fűtés vagy jegbe tenék. — Házi gyógyszerfarkak, mentoszekevények, légpárnák, forrólégekészületek rheumatizmus, izületi lob. sub. ellen.

UJ! Gőzfürdő a lakásban! Öt percz alatt kész gőzfürdő! Nagyon jutányos!
UJ! Villamos gyírykészületek a legújokéletekben kivitelben. Legbiztonságosak mindenféle ideggyógyokban, neurasthenia, reumatizmusban stb. — Bismitté-ágy-gyűrés eloldó fűtő és hérm.
KEI ETI J. hygienikus különlegességek gyára Budapest, IV., Korona-herczeg-u. 17.

5. SZ. 1910. (57. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, JANUÁR 30.

Szerkesztési iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Egyes szám Előfizetési Egész évre — 16 korona. A „Világkrónika”-val Külföldi előfizetésekhöz a postailag meg határozott viteldj is csatolandó.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. ára 40 fillér. feltételek: Félévre — 8 korona. negyedévenként 80 fillérrel több. Negyedévre — 4 korona.

BASKIR ASSZONYOK.

KELET PUSZTAIRÓL.

(A baskirok földje.)

Megbívól a napkeleti pusztá. Énekek szonaganak róla az ember fülébe, vadvirág-illatú és zabolátlan nomád énekek. Elhangzottak a sátorok alatt patak menti fűzes zúgásáról, pusztai nádzizegésről, meg a pej esikéről, mely olyan szép, mint a szerelmes, és gyors mint a madár, — szárnya az embernek. És sosem felejtí el ezt az éneket, a ki hallotta egyszer. Még mindig dalos kedve támad, hogyha eszébe jut. A költészet pedig csak annyi benne, hogy semerre sem éri a szem végét a rónaságnak, és károgó hollók, fekete cigánymadarak szállidosnak felette; ménest legeltet zöld fűben a tatár pásztor és messziről fehérő sátorok gomolygó füstje látszik. Elő látásra alig van benne egyéb, és bennünket mégis annyira megillet. Mert mi értjük meg leginkább ezeknek a pusztának a szavát. A vadvirágok illatában az anyatejet érezzük és ezekben a gügyögő nomád énekekben a bölcsőink dalát. Mert erre Napkeletre, e rónaságok táján volt a mi házánk is...

hadi dalt. Mert erre volt a gyalogútja, országútja hazát szerző seregeknek. Oly sokat beszéltek róla a rege-mondák.

BASKIR VÁSÁR.

A BASKIROK FÖLDJÉRŐL — Dr. Mészáros Gyula fölvetései.